

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΠΛΗΡΗΣ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ

ΑΠΑΡΤΙΣΘΕΙΣΑ ΧΑΡΙΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΩΣ ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΩΝ

ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Β. ΝΑΚΗ

Βιβλιοπώλου εκδότου

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΑΡΤΙΝΟΥ

Ἡ προσετέθησαν Ὁ πονηροὺς λόγος εἰς τὸν ἱερομάρτυρα καὶ πολιτοῦν Ἀθηνῶν
ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΛΩΓΕΡΑ

ΚΑΙ Ἡ ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Σ. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΥ

Ἄρ. 40 — Ὅδὸς Πανεπιστημίου καὶ Πραστέιου — Ἄρ. 40

1894

ΑΙΩΝΙΟΣ

Ο ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΠΛΗΡΗΣ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΥ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ

ΑΠΑΡΤΙΣΘΕΙΣΑ ΧΑΡΙΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΩΣ ΕΟΡΤΑΖΟΝΤΩΝ

ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Β. ΝΑΚΗ

Βιβλιοπώλου εκδότου

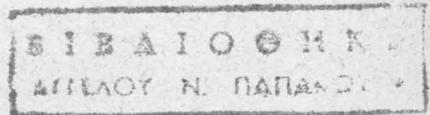
ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΑΡΤΙΝΟΥ

Ἡ προσετέθησαν Ὁ πανηγυρικός λόγος εἰς τὸν ἱερομάρτυρα καὶ πολιούχον Ἀθηνῶν
ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΛΟΓΕΡΑ

ΚΑΙ Η ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Σ. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΥ

Ἄρ. 40 — Ὀδὸς Πανεπιστημίου καὶ Πραστείου — Ἄρ. 40

1894

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ
ΤΩ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΑΘΗΝΩΝ

Κ. ΓΕΡΜΑΝΟΥ

124994

Σεβασμιώτατε Δέσποτα !

Τίμι με τὸ παρὸν ἔδει προσφωνῆσαι δοκίμιον, τὸ Διονυσίου τοῦ πάνυ καὶ πρώτου ἱεράρχου Ἀθηνῶν περιέχον τὴν ὕμνωδιαν, ἢ τῷ ἀξίῳ ἐκείνου διαδόχῳ καὶ ὁμοτρέπῳ ; Σὺ γὰρ τοῦ ποιμνίου Ἀθηνῶν προϊστασθαι κληθεὶς ἐπαξίως, ταῖς εὐαγγελικαῖς ἀρεταῖς Σου κατακοσμεῖς τὸν θρόνον, οὐπερ θεία ἀπινεύσει ἐπέβης, κατακοσμήσεις, εὐ οἶδ' ὅτι, θεοῦ συναιρουμένου.

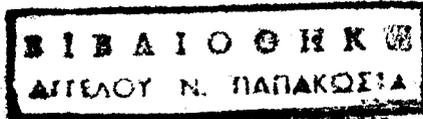
Ἀπόδεξαι τοίνυν, Σοφὲ Ἱεράρχα ! τὸ προσφωνηθῆς, καὶ τῷ προσφωνήσαντι τὰς Σὰς εὐλογίας ἀντίδος· οὐ γὰρ θωπεύων, ὅπερ οἱ πολλοὶ ποιοῦσιν, ἀλλὰ τὰ μὲν εἰδώς καὶ αὐτός, τὰ δὲ τῇ φήμῃ διασαλπίζουσα τὰ Σὰ πεισθεὶς, ἡγησάμην προσηκόντως ἄν ποιῶν καὶ δικαίως, εἰ Σοὶ τόδε ὡς ἀπαρχὴν τῶν ἐμῶν πόνων προσενέγκαιμι. Τὰ γὰρ ἱερὰ τοῖς ἱεροῖς.

Ζώης ἐπὶ μήκιστον ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος !

Τῆς ἡμετέρας Θεοφρονήτου Σεβασμιότητος τέκνον ἐν Κυρίῳ εὐπειθέστατον

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β. ΝΑΚΗΣ

Βιβλιοπώλης ἐκδότης

Μνήμην ἐπιτελοῦμεν τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος
Διονυσίου τοῦ Ἀρσοπαγίτου.

ΕΣΠΕΡΑΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΠΡΟΟΙΜΙΑΚΟΝ ΤΟ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΑΝΗΡ

*Εἰς τὸ Κύριε ἐκ ἐκράξα ἰστώμεν στίχ. στ'. καὶ ψάλλομεν
τὰ παρόντα προσόμοια.*

Ἦχ. α'. Πανεύφημοι μάρτυρες.

Ἁγκίστρω τῆς χάριτος σοφῶς, ὁ Παῦλος ὁ ἔνθεος, δημη-
γορήσας ἐξώγησεν, ἱεροφάντορα, καὶ τῶν ἀπορρήτων, θεω-
ρὸν εἰργάσατο, σὲ σκευὸς ἐκλογῆς ἐργασάμενος· μεθ' οὗ δυ-
σώπησον, θεωρητῆμον Διονύσιε, τοῦ σωθῆναι τοὺς πόθῳ τιμῶν-
τάς σε.

Ἀγγέλοις δμότιμον τὸν νοῦν, πάτερ Διονύσιε, δι' ἀρετῆς
ἐργασάμενος, τὴν ὑπερκόσμιον, τῆς ἱεραρχίας, εὐταξίαν πάν-
σοφε, τὴν τούτων ἱερῶς ἀνιστόρησας, καθ' ἣν ἐρρύθμισας,
ἐκκλησίας τὰ συστήματα, οὐρανίων τὰς τάξεις μιμούμενος.

Ἐμφιλοσοφώτατα θεῷ, μάκαρ Διονύσιε, ὡς δυνατὸν ὁμοιού-
μενος, τῶν ὀνομάτων σου, μυστικῶς τῶν θείων, εὐσεβῶς ἐξή-
πλησας τὴν ἔνθεον θεόφρον ἀνάπτυξιν, ἔνωσει κρείττονι,
μυηθεὶς τὰ ὑπὲρ ἔννοιαν καὶ μύησας τοῦ κόσμου· τὰ πέρατα.

Ἐτερά προσόμοια. Ἦχ. δ'.

Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσι·

Ἱερὲ Διονύσιε, καὶ τοῦ Παύλου ἀλλεῦμα, τοῦ σοφοῦ τῆς
πίστεως, θεοκῆρυκος οὗ ὡσπερ σπόγγος τὰ νάματα, ἐκείνου
δεξάμενος, τὰ σεπτὰ δὲ μυηθεὶς, καὶ σωτήρια δόγματα, κα-
τηξίωσαι, οὐρανοῖς χορεῖαις προσπελάσαι, καὶ θεάσασθαι
τῆς ἄνω ἱεραρχίας διάκοσμον.

Ἀθηνῶν πολιεύχόν σε, καὶ δχύρωμα ἄρρηκτον, ὁ χριστὸς
ἀνέδειξε Διονύσιε· καὶ γὰρ πρεσβεύεις ἐκάστοτε, βυθῆναι
τὴν ποιμνίην σου, ἐκ ποικίλων πειρασμῶν, τὴν πιστῶς προ-
σιεῦσαν σοι, καὶ τὴν ἔντιμον, καὶ ἁγίαν σου μνήμην ἐκτε-
λοῦσαι, καὶ τιμῶσαν σαυτοὺς ἄθλους, οὓς περ ἀνέτλης στερ-
ρότατα.

Ἐκ περάτων ὁ Κύριος παραδόξως συνήγαγε, μαθητῶν τὸν
θίασον, καὶ παρέστησεν αὐτοὺς τῷ θεῷ σκηνώματι, ἤνίκα ἡ
πάναννος, ἐξεδήμει ἀπὸ γῆς, εἰς τὰ ἄνω βασιλεία, σὲ δὲ

πάνσοφες, μετ' αὐτῶν συμπαρεῖναι εὐδοκῆσας, ὡς ἀπόστολον κλεῖζει, καὶ Ἱεράρχην θεόληπτον.

Δόξα ἡχ. β'.

Δεῦτε συμφώνως οἱ πιστοί, τὴν ἐτήσιον μνήμην τοῦ πανευκλεοῦς Διονυσίου τελέσωμεν· καὶ τούτον πνευματικοῖς ἄξιμασιν εὐφήμησώμεν λέγοντες· χαίροις ἡ σοφία σοφίαν διαμείψας, τῇ χαμαζήλω τὴν ὑπὲρ ἄνθρωπον· χαίρεις ὁ τῷ Πύλῳ ἀγρευθεὶς, καὶ πολλῶν γεγονῶς ἀγρευθῆς ἐν χάριτι χαίροις ὁ τῶν ὑπερφυῶν αὐτόπτης καὶ ἐρμηνευτῆς χρηματίσας· χαίροις ὁ τὴν ἱερατικὴν στολὴν τὰς τῶν αἱμάτων ῥοαῖς πορφύρας καὶ στέφει δέσπῳ παρὰ Χριστοῦ κομισάμενος, τοῦ θεοῦ καὶ σωτήρος τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Καὶ ὁ Παρῆλθεν ἡ σκιά· εἴσοδος. Φῶς ἰλαρόν·
καὶ τὰ ἀναγνώσματα.

Παροιμιῶν τὸ ἀνάγνωμα.

Μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίων, καὶ εὐλογία κυρίου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· μακάριος ἄνθρωπος, ὃς εὖρε σοφίαν, καὶ θνητός, ὃς εἶδε φρόνησιν. Κρεῖσσον γὰρ αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι, ἢ χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ θησαυρός· τιμιωτέρα δὲ ἐστὶ λίθων πολυτελῶν, πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστίν· ἐκ γὰρ τοῦ στόματος αὐτῆς ἐκπορεύεται δικαιοσύνη· νόμον δὲ καὶ ἔλαρον· ἐπὶ γλώττης φορεῖ· τοιγαροῦν ἀκούσατέ μου ὦ τέκνα σεμνά γὰρ ἐρῶ, καὶ μακάριος ἄνθρωπος, ὃς τὰς ἐμὰς ὁδοὺς φυλάξει· αἱ γὰρ ἔξοδοί μου ἔξοδοι ζωῆς· καὶ ἐτοιμάζεται θέλησις παρὰ Κυρίου· Διὰ τοῦτο παρακαλῶ ὑμᾶς, καὶ προσημαίεμην φωνῆν ἰσοῖς ἀνθρώπων, ὅτι ἐγὼ ἡ σοφία κατασκεύασα βουλήν καὶ γνῶσιν καὶ ἐννοίαν ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην· Ἐμὴ βουλή καὶ ἀσφάλεια, ἐμοὶ φρόνησις, ἐμοὶ δὲ ἰσχύς· Ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ, οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες εὐρήσουσι χάριν. Νοήσατε τοίνον ἀκακοὶ πανουργίαν, οἱ δὲ ἀπαίδευτοι ἐνθεοθε κάρειν· Εἰσακούσατέ μου καὶ πάλιν, σεμνά γὰρ ἐρῶ, καὶ ἀνοίγω ἀπὸ χειλέων ὀρθῶς δι' ἀλήθειαν μελετήσῃ ὁ λάρυγξ μου, ἐβδελυγμένα δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χεῖλι φευδῆ· μετὶ δικαιοσύνης πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου· οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιόν, οὐδὲ στραγγαλιῶδες. Πάντα εὐθέα ἐστὶ τοῖς νοοῦσι, καὶ ὀρθὰ τοὺς εὐρίσκουσι γνῶσιν· διδάσκω γὰρ ἡμῖν ἀληθῆ, ἵνα γένητε ἐν Κυρίῳ ἡ ἐλπίς ἡμῶν, καὶ πλησθῆσεσθε πνεύματος.

Σοφίας Σολομώντος τὸ ἀνάγνωσμα

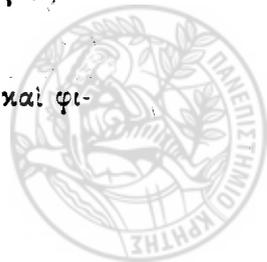
Δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἀψηθε αὐτῶν βάσανος· ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἢ ἔξοδος αὐτῶν, καὶ ἢ ἀφ' ἡμῶν πορεία συντριμμα· οἱ δὲ εἰσὶν ἐν εἰρήνῃ· καὶ γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, ἢ ἐλπίς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης· καὶ ὀλίγα παιδευθέντες μεγάλα εὐεργετηθήσονται· ὅτι ὁ θεὸς ἐπέειπεν αὐτούς, καὶ εὗρεν αὐτοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ· ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἔδοκίμασεν αὐτούς, καὶ ὡς ὀλοκάρπωμα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς· καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀνάλამψουσι, καὶ ὡς σπινθήρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται κρινούσιν ἔθνη, καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ καταλεύσει αὐτῶν Κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας· οἱ πεπειθότες ἐν αὐτῷ συνήσουσιν ἀλήθειαν, καὶ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενεύουσιν αὐτῷ· ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὀσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

Σοφίας Σολομώντος τὸ ἀνάγνωσμα.

Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ ἐν Κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν καὶ ἡ φροντίς αὐτῶν παρὰ ὑψίστῳ διὰ τοῦτο λήφονται τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας, καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς Κυρίου. ὅτι τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ σκεπάσει αὐτοὺς· καὶ τῷ βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐτῶν· λήφεται πανοπλίαν τὸν ζῆλον αὐτοῦ, καὶ ὀπλοποιήσει τὴν κτίσιν εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν· ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνης καὶ περιθήσεται κόρυθα, κρίσιν ἀνυπόκριτον· λήφεται ἀσπίδα ἀκαταμάχητον, σοιότητα, ὄξυνει δὲ ἀπότομον ὄργην εἰς ῥομφαίαν· συνεχπολεμήσει αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παράφρονας· πορεύονται εὐστοχοὶ βολίδες ἀστραπῶν, καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου τῶν νεφῶν, ἐπὶ σκοπὸν ἀλοῦνται, καὶ ἐκ πετροβόλου θυμοῦ πλήρεις ριφήσονται χάλαζαι· ἀγανακτήσει κατ' αὐτῶν ὕδωρ θαλάσσης, ποταμοὶ δὲ συγκλείσουσιν ἀποτόμως, ἀντιστήσεται αὐτοῖς πνεῦμα δυνάμεως, καὶ ὡς λαίλαψ ἐκλικμήσει αὐτούς· καὶ ἐρημώσει πᾶσαν τὴν γῆν ἀνομία· καὶ ἡ κακοπραγία περιτρέψει θρόνους δυναστῶν, Ἀκούσατε οὖν βασιλεῖς, καὶ σίνετε, μάθετε δυνασταὶ περᾶτων γῆς· ἐνωτίσασθε οἱ κρατοῦντες πλήθους, καὶ γεγαυρωμένοι ἐπὶ ὄχλοις ἐθνῶν· ὅτι παρὰ κυρίου ἡ κράτησις ὑμῖν, καὶ ἡ δυναστεία παρὰ ὑψίστου.

Εἰς τὴν λιτὴν συχηρὰ ἰδιόμελα. *Ηχ. α'.

Εὐφραίνεται σήμερον ἐν Κυρίῳ ἡ Ἀθηνῶν πόλις, καὶ φι-

λευσεβής ἐπίγειος ἐν τῇ μηνίμῃ Διονυσίου τοῦ θεοῦ ἑαυτῆς ποιμενάρχου καὶ ἀγρύπνου προστάτου. τε καὶ φρουροῦ· οὗτος γὰρ τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ἀναρτηθέντος ἐν ξύλῳ νεύσει κρείττονι τὸ πάθος κατιδῶν, τοῦ δὲ θεοῦ Παύλου ἐνηχηθεὶς θεὸν αὐτὸν καταγγέλλοντος, ἐπέγνω τοῦ κηρύγματος τὴν ἀλήθειαν· καὶ τῆς Ἀθηνῶν ποιμαντορίας ἀξιωθείς, διὰ μαρτυρίου τὸν βίον ἐξετέλεσε, καὶ νῦν προεβύει ἀπαύστως ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἦχ. β'.

Τὸν ἐν οὐρανοῖς ἥλιον ὡσπερ ἐκλάμποντα, καὶ τοὺς ἀπὸ γῆς τοῖς θεοσόφοις διδάγματα καταυγάζοντα, τὸν ἱερομύστην Διονύσιον, δεῦτε οἱ πιστοὶ μακαρίσωμεν· σήμερον γὰρ ἡμᾶς εἰς πανδαισίαν πνευματικὴν συνεκάλεσε, τὰς ὑψηλὰς ἑαυτοῦ θεηγορίας προθέμενος, καὶ προχέων ἀφθόνης νέκταρος ἡδύτερον, τῆς εὐσεβείας τὸ πόμα τὸ ἔνθεον· ταῖς εὐλογίαις τε καταστρέφων τοὺς μετὰ πόθου τὴν μηνίμην αὐτοῦ γεραίροντας.

Ἦχ. γ'.

Τι ἄντις πρότερον ἀγάσαι τόσου, οὐρανόφρων μακάριε; τὰς θείας ἀναβάσεις, τὰς ἐν καρδίᾳ, δι' ὧν τὰ ὑπὲρ κατάληψιν πασι^ο διετράνωσας, τὸ εὐθές, τὸ πρᾶον, τὸ καρτερόν ἐν τοῖς ἀγῶσι καὶ ἀήτητον; πάντα σεμνά σου· πάντα θαυμαστά· πάντα ἐπαίνων κρείττονα· ἀλλ' αἰτησαι τῶν εὐαγῶν ἀρετῶν σου μετόχους γενέσθαι καὶ ἡμᾶς τοὺς εὐφημοῦντας σε.

Δόξα ἡ. δ'.

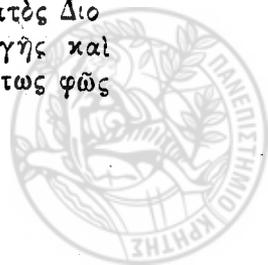
Τῷ σκεύει τῆς ἐκλογῆς κολληθεὶς πανασίδιμε, τὴν θείαν γνώσιν ἐκείθεν ἐξήντηλθας· καὶ τὰς κεχερωμένης διανοίας κατήρδευσας· πάντας γὰρ ἐμυσταγωγῆσας τοῖς θεοσόφοις τε λόγοις σου λόγοις τε καὶ συγγράμμασι καὶ νῦν τῇ αἰωνιζούσῃ ἐντρυφῶν μακαρίττι, καὶ ταῖς ἄνω χορροστασίαις συνών, δυσώπει τὸν ὑπεράγαθον, δωριθῆναι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Καὶ νῦν Ἐκ παντοίων κινδύνων

Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ. ἡ. πλ. α'.

χαίροις ἀσκητικῶν ἀληθῶς.

Χαίρει ἐν οὐρανίαις σκηναῖς ὁ θεοφάντωρ καὶ σεπτὸς Διονύσιος, πορφύραν ἡμφιεσμένος αἰμοβαφῆ ἐκ σφαγῆς καὶ μετὰ ἀγγέλων αὐλιζόμενος, ὁρᾷ τὸ τρισήλιον, ὄντως φῶς

καὶ ἀνέσπερον, καὶ τῆς ἀφάτου εὐφροσύνης ἐμπίπλῃται, συγχορεύετε τοῖς δικαίαις καὶ μάρτυσι. Δεῦτε οὖν φιλομάρτυρες, ἐπαίναις ὡς ἄνθει, στέψωμεν τοῦτον βιώντες, καὶ μετὰ πόθου κραυγάζοντες. γενοῦ θεῖα σκέπη, Διονύσιε παμμάκαρ ἡμῖν τοῖς δούλοις σου.

Τίμιος ἐναντίον Κυρίου.

Χαίρει ἡ ἐκκλησία Χριστοῦ, καὶ τὴν ἁγίαν νῦν τιμᾶ σου πανήγυριν τοῦ θείου αὐτῆς λαμπτήρος, καὶ μετὰ πόθου βοᾷ, ὡ πατέρων κλέος Διονύσιε, τὴν πόλιν σου φύλαττε, ἦν ἐν θέῳ ἐπόμενας ταῖς εὐπροσδέκταις πρὸς θεόν σου ἀντεύξεσι, καὶ περίσωτε ἀπὸ πάσης κακώσεως μέμνησο ἱερῶτατε, καὶ πάντων τῶν πίστει σου, τὴν ἱεράν ἐκτελούντων καὶ φωτοφόρον πανήγυριν, Χριστὸν ἱκετεύων, ὑπὲρ οὗ τὸ αἷμα μάκαρ, τὸ σὸν ἐξέχεας.

Οἱ ἱερεῖς σου, κύριε, ἐνδύσονται.

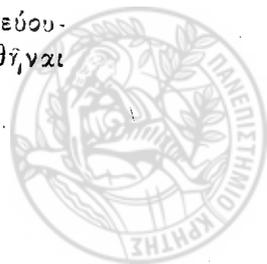
Χαίρεις, καθάπερ γῆ ἀγαθὴ, ἀποδεξάμενος τὸν σπόρον τὸν ἐνθεον, τοῦ Παύλου τοῦ θείου μύστου, καὶ διδασκάλου ἐθνῶν, ὃν σὴ πόλει μάκαρ, ἐγκατέσπειρε· καρπὸς δὲ τῆς χάριτος ἐκβλαστήσας διέθρεψας λιμῶ τακείσας, τὰς ψυχὰς καὶ ἐπίνας καὶ προσήγαγες ἀπαρχὴν τῷ Κυρίῳ σου· ὅθεν σε ὡς ἀπόστολον, γεραίρομεν ἐνδοξε, εὐαγγελίου τε θείου ὡς διαπρύσιον κήρυκα· Χριστὸν ἐκδυσώπει, ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν δοθῆναι τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα ἤχος δ'.

Τῆς οὐρανίου γνώσεως, ἀθεώρητόν σε βυθὸν καλοῦμεν λαμπρότατε μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Διονύσιε· σὺ γὰρ τὰ κενὰ τῆς πλάνης ληρήματα ἐμφρόνως ἀπωσάμενος, τὰ δὲ τοῦ Παύλου ῥήματα περιπαθῶς ἀσπασάμενος, τῆς κρείττονος ἐγένου μερίδος· καὶ τὸ φωτεινὸν περιβόλαιον ἐνδυσάμενος τὸν χριστόν, τὴν δὲ διάνειαν λαμπρυνθεὶς τῇ αἴγλῃ τοῦ π. εὐ. ματος, εἰς ἀγῶνας μαρτυρικοὺς φέρων σεαυτὸν παραδέδωκας καὶ στεφανίτης ἀναδέδειξαι. Διό σου τὴν πανέορτον ἐπιτελοῦντες πανήγυριν, πιστῶς δοξάζομεν τὸν δοξάσαντά σε Κύριον.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον

Ὡς τοῖς ἐν σκότει τῆς ἀγνωσίας καθεύδουσι τὸν ἄδυτον ἀνατείλαντα ἥλιον, θεοτόκε παρθένα, μὴ ἐλλίπτῃς πρεσβεύουσα τῷ υἱῷ σου καὶ θεῷ, τοῦ σκότους τῆς γενένης ρυσθῆναι πάντας τοὺς ὑμνοῦντας σε.

Ἀπολυτίκιον ἤχος δ'.

Χρηστότητα ἐκδιδάχθεις, καὶ νήφων ἐν πᾶσιν ἀγαθὴν
συνείδησιν ἱεροπρεπῶς ἐνδυσάμενος, ζήντησας ἐκ τοῦ σκεύους
τῆς ἐκλογῆς τὰ ἀπόρρητα, καὶ τὴν πίστιν τηρήσας, τὸν
ἴσον δρόμον τετέλεκας, ἱερομάρτυς Διονύσιε, πρέσβευε χριστῶ
τῷ θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἔτερον ἤχος πλ. α'.

Τὸν συνάναρχον λόγον

Τὸν σοφὸν ἱεράρχην, πιστοὶ τιμήσωμεν, Διονύσιον ὕμνοις
αὐτὸν γεραίροντες, ὡς πολιούχον Ἀθηνῶν καὶ ἀντιλήπτορα,
ὡς σοφὸν ὑψηγητήν, καὶ σαφῆ ἐρμηνευτήν τῆς ἄνω μυστα-
γωγίας, καὶ ὡς εὐχαῖς αὐτοῦ πᾶσιν, ἡμῖν δωροῦντα τὸ μέγα
ἔλεος.

Καὶ νῦν· Χαῖρε πύλη κυρίου καὶ ἀπόλυσις.

Ἐν τῷ ὄρθρῳ, μετὰ τὸ θεὸς Κύριος, τὰ ἀπολυτίκια ἀμφότερα.

Μετὰ δὲ τὴν α'. στιχολογίαν κάθισμα

ἤχ. α'. τὸν τάφον σου σωτήρ

Τοῦ Παύλου τῶν ἐθνῶν, διδασκάλου καὶ μύστου, ἐγένου
μαθητῆς, καὶ συγκληρικῆ ἐν πίστει, τὴν πόλιν σου κατειδῶλον,
οὐσαν πᾶσαν, ἐφώτισας, καὶ ἀνείλκυσας ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς
ἀγνοίας, τοῖς διδάγμασι τοῖς σοῖς ἐνθέως ἀγρεύων, σοφὲ
Διονύσιε,

Δόξα καὶ νῦν Θεοτοκίον.

Μητέρα σε θεοῦ, ἐπιστάμεθα πάντες, παρθένον ἀληθῶς
καὶ μετὰ τέκον φανείσαν, οἱ πόθῳ καταφεύγοντες, πρὸς τὴν
σὴν ἀγαθότητα, σὲ γὰρ ἔχομεν, ἁμαρτωλοὶ προστάσιαν· σὲ
κεκτημέθα ἐν πειρασμοῖς σωτηρίαν, τὴν μόνην πανάμωμον,

Μετὰ δὲ τὴν β'. στιχολογίαν κάθισμα

ἤχ. γ'. Ἐπεφάνης σήμερον

Τοῦ λαμπροῦ ἐπέλαμψε Διονυσίου, ἡ λαμπρὰ καὶ εὐζη-
μος, καὶ φατοφόρος ἑορτῆ, τὰς διανοίας αὐγάζουσα, τῶν ἐκ-
τελούντων αὐτὴν μετὰ πίστεως.

Δόξα καὶ νῦν Θεοτοκίον

Ὅ παντὶ ἀχώρητος, ἐν σοὶ χωρεῖται· ὃν οὐδεὶς τεθέαται,
διὰ σοῦ ὤφθη ἐπὶ γῆς, καὶ τοῖς βροτοῖς προσωμίλησεν· ἀνθ'
ὦν σε πάντες ἀγνὴ μακαρίζομεν.

Μετὰ τὸν πολυέλαιον κάθισμα· ἤχ. δ'.

ταχὺ προκατάλαβε

Σοφὲ Διονύσιε, ὡς ποιμενάρχης Χριστοῦ, καὶ μάρτυς παρ-

ιστασαι, αὐτοῦ τῷ θρόνῳ φωτί, ἀρρήτω λαμπόμενος. Ἐπα-
ρον οὖν τὰς χεῖρας, καὶ ἡμῶν ὑπερεύχου, ἔλεων τὸν δεσπότην
ἐργαζόμενος πάσι, τοῖς ὡς θεὸν αὐτὸν ὁμολογοῦσι καὶ σέ-
βουσι.

Δόξα καὶ νῦν. Θεοτοκίον

Ταχὺ δέξαι Δέσποινα, τὰς ἐκείας ἡμῶν, καὶ ταύτας προσά-
γαγε, τῷ σῶ υἱῷ καὶ Θεῷ, Κυρίῳ πανάμωμο· λύσον τὰς
περιστάσεις τῶν εἰς σὲ προστρεχόντων, σύντριψον μηχανίας,
καὶ κατάρβαλε θράσος, τῶν ὀπλιζομένων ἀθέων ἀχραντε κατὰ
κατὰ τῶν δούλων σου.

Οἱ ἀναβαθμοί· τὸ α΄. ἀντίφωνον τοῦ δ΄. ἤχου. Προκείρ.
ἤχ. δ΄. οἱ ἱερεῖς σου Κύριε ἐνδύσονται δικαιοσύνην· στίχ.
Καυχῆσονται ὅσοι ἐν δόξῃ· πάσα πνοή. Εὐαγγέλιον. Ὁ Ν.
Δόξα. Ταῖς τοῦ ἱεράρχου· Καὶ νῦν ταῖς τῆς Θεοτόκου.

Ἐλέησόν με ὁ θεός· ἤχος πλ. β΄.

Ἱεραρχῶν τὸ καύχημα, καὶ κλέος, τῶν μαρτύρων, τὸν τῆς
ἐκκλησίας φωστῆρα, καὶ πρέσβυν θερμότοτον τῆς οἰκουμέ-
νης, τῶν Ἀθηνῶν τὸ σέμνωμα, συνελθόντες εὐφημοῦμεν σε,
σοφῆ Διονύσιε, ἐπιτελοῦντες ἐν πίστει τὸ ἱερόν σου μνημό-
συνον.

Ὁ κανὼν τῆς θεοτόκου μετὰ τῶν εἰρμῶν. Πολλοῖς συνε-
χόμενος πειρασμοῖς· εἶτα τοῦ ἁγίου εἰς δ΄. ποίημα Θεοφά-
νους· οὐ ἡ ἀκροστιχίς. Τὸν νοὸν γεραίρω τῶν σοφῶν διδαγ-
μάτων.

ἤχ. πλ. δ΄. Ὑμνὸν διωδεύσας.

Τῷ Παύλῳ τῷ θείῳ μαθητευθείς, τῷ τῶν οὐρανίων Διο-
νύσιε θεατῆ, οὐράνιος μύστης παραυτίκα, καὶ θεηγόρος ἐχρη-
μάτισας.

Ὁ χάριτι θεία καταυγασθείς, καταύγασσον μάκαρ, τῶν
ὕμνούντων σε τὰς ψυχάς, τὰς σὰς συνιέναι θεοπνεύστους.
διδασκαλίας Διονύσιε.

Νόδες καθαρότητι καὶ ψυχῆς, τῶν ἐπουρανίων διακόσμων
τὰς ἀστραπάς, μαθεῖν ἡξιώθης, καὶ τὰς τούτων, χοροστασίας
ἰδεῖν Διονύσιε.

Θεοτοκίον.

Νυμφῶν φωτοφόρος τῆς ὑπὲρ νοῦν, σαρκώσεως ὤφθης,
τοῦ τῶν ἔλων δημιουργοῦ· ἐκ σοῦ γὰρ τὴν σάρκα θεομήτορ.
τὴν ἡμετέραν ἡμφιάσατο.

Καταβασία. Ἀνοίξω τὸ στόμα μου.

ᾠδὴ Γ'. Οὐρανίας ἀφίδος

Οὐρανίων ἀφίδων, ὑπεραρθεῖς δοῖε, τῶν ὑπερκοσμίων, τὰς τάξεις καὶ τὰ στρατεύματα, καὶ τὰς λαμπρότητας ὑψηγορλαῖς τῶν λόγων, καὶ πανσόφοις φράσεις, πᾶσιν ἐτράνωσας.

Ὑψηλῆς θεωρίας. ἐμφορθεῖς ἐνδοξε, τὴν τῶν ὀνομάτων τῶν θεῶν πᾶσαν ἀνάπτυξιν, ἐθεολόγησας, τριαδικὸς θεολόγος, γεγονὼς τῇ χάριτι θεομακάριστε.

Νεκρωθεῖς τοῖς παροῦσι, τῷ πρὸς θεὸν ἔρωτι, καὶ φιλοσοφία συντόνως ἐγγυμνασάμενος, τῶν ὑπὲρ ἔνοιαν, ζωοποιῶν χαρισμάτων, θεοφόρον ὄργανο· πάτερ γεγένησαι.

Θεοτοκίον.

Γεωργία παρθένε, τοῦ πνεύματος τοῦ πνεύματος, σῶμα τῷ Δεσπότη τῶν ὄλων ἐκαρποφόρησας· ἐν ᾧ κατέκρινε, τὴν ἀμαρτιάν τοῦ κόσμου, καὶ ζῶν ἐπήγαγε τὴν αἰωνίζουσαν.

Καταβασία. Τοὺς σοὺς ὕμνολόγους· κάθισμα ἤχ. πλ. δ'.

τὴν σοφίαν καὶ λόγον.

Ὡς τοῦ σκεύους ὑπάρχων τῆς ἐκλογῆς, ἀπεικόνισμα θεῶν ὡς ἀληθῶς, τὰ θεῖα μυστήρια ἐκδιδάσκεις τῷ πνεύματι· καὶ φωτισθεῖς τῇ χάριτι τῆς θείας ἐλλάμψεως, τὰς τῶν ἀγγέλων τάξεις τρανῶς διεσάφησας· ὅθεν καὶ τῷ κόσμῳ νοητῶς καταλείψας τὰ θεῖα σου δόγματα, κατεφώτισας ἅπαντας, ἱερομύστα Διονύσιε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ, τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι, τοῖς ἐορτάζουσι πόθῳ τὴν ἀγίαν μνήμην σου.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον

Τοῦ ἡλίου νεφέλη τοῦ νοητοῦ, θεῖου φέγγους λυχνία χρυσοφαῆς, ἀπῆλε ἀμόλυντε, παναμώμητε Δέσποινα, τὴν σκοτεινὴν ψυχὴν μου, τυφλώτιουσιν πάθει, τῆς ἀπαθείας οὐρανίου καταύγασσον δέσμαι, καὶ μεμολυσμένην, τὴν καρδίαν μου πλύνον, ῥοαῖς κατανύξεως, μετανοίας τοῖς δάκρυσι καὶ τοῦ ῥύπου μου κάθαρον· ἵνα πόθῳ κραυγάζωσοι, θεοτόκε ἀειπάρθενε· πρέσβευε τῷ σῶν υἱῷ καὶ θεῷ, τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι, τοῖς εὐσεβῶς προσκυνοῦσι τὸν πανάγιον τόκον σου.

ᾠδὴ Δ'. Σὺ μου ἰσχύς Κύριε.

Ἐκκλησιῶν τὴν εὐκοσμίαν ἐρρύθμισας, ἐν αὐταῖς γάρ, πάτερ ἐζωγράφησας, ἐμφαντικῶς τύπους ἐμφερεῖς, τῶν ὑπερ-

κροσίων και οὐρανίων δυνάμεων· δι' ὧν μυσταγωγεῖται και φωτίζεται πᾶσα, τῶν πιστῶν ἢ θεόφρων ὁμήγυρις.

Ῥεῖθρα τῆς σῆς, θεολογίας θεόληπτε, τοὺς λειμῶνας, ἄγαν καταρδεύουσι τοὺς λογικοὺς και ἀειθαλεῖς, και πεφυτευμένους, ἐπὶ δογμάτων ὀρθότητι. Μονάδα γὰρ οὐσίας ἐν Τριάδι προσώπων, τὴν σεπτὴν μοναρχίαν ἐκήρυξας.

Ἀγγελικῆς ἱεραρχίας τὸ σύντονον, Ἱεράρχα, πόθον και τὸν ἔρωτα, πρὸς τὸν θεὸν και τὴν ἀκλινήν νεύσιν πρὸς τὸ ὕψος, τὸ θεῖον και ἀκατάληπτον, ἐδίδαξας ἐμφρόνως, τοὺς ἐν πίστει βῶντας, τῇ δυνάμει σου δόξα φιλάεθρωπε.

Ἱερουργός, τῆς σωτηρίας ἐγένετο, ὁ υἱός σου πᾶσι τοῖς ὕμνοσὶ σε, και ποδηγός, και φωταγωγός και δικαιοσύνη, παρθένε και ἀπολύτρωσις. Διό σε θεοτόκον, ἀληθῶς και κυρίως, οἱ πιστοὶ ὁμοφρόνως δοξάζομεν.

Καταβασία. Τὴν ἀνεξιχνίαστον.

Ῥδὴ Ε'. *Ἴνα τίμε ἀπώσω.

Ῥημάτων σου ὁ φθόγγος, ὥσπερ τις οὐράνιος ἦχος φερόμενος, τὰς ἀθέους φρένας, κατεβρόντησε λόγῳ τῆς χάριτος, και δογμάτων θείων, μαρμαρυγαῖς ταῖς φανωτάταις, τῶν πιστῶν τὰς καρδίας ἐλάμπρυνε.

Ῥμοιώτης ἐμπόρῳ τῷ τοὺς μαργαρίτας ζητοῦντι πανόλβιε, και εὐρῶν τὸν ἕνα, μαργαρίτην τὸν ὄντως πολῦτιμον, και θαυμάσας τούτου, τὰς θεουργοὺς φωτοβολίας, Ἱεράρχα θεὸν ὡμολόγησας.

Τὴν πηγὴν τῆς σοφίας, ἐμφιλοσοφώτατα πάτερ ἠγάπησας, και τῷ ταύτης φίλτρῳ, και ἀγάπῃ συμπεριφερόμενος, πολλοστὸς ἐγένου και ποταμοὺς θείων ναμάτων, ἀεννάως πηγάζεις θεόπνευστε.

Θεοτοκίον.

Ῥς κεχαριτωμένη, τὴν καλλοποιὸν ὑπεδέξω εὐπρέπειαν τὴν τὰ πάντα μόνῳ τῷ βουλήματι κατασκευάσασαν· και τῷ θεῷ κάλλει, και φωτισμῷ τῆς εὐσεβείας, θεομητορ ἡμᾶς καλλωπίσασαν.

Καταβασία. Ἐξέστη τὰ σύμπαντα.

Ῥδὴ στ'. Ἰλάσθητί μου ὁ Σωτήρ.

Νομίμως φιλοσοφῶν, σοφίας δῶρον ἐπέτυχες· ἐνθέως θεολογῶν, ὀρθόδοξα δόγματα, παμμάκαρ κατέλιπες· ὧν κατατρυφῶντες, οἱ πιστοὶ σε μακαρίζομεν.

Συνάσει θεοπρεπεί, θεόφρον καλλωπιζόμενος τῷ θεῷ μω-
σταγωγῷ, τὸ οὖς σου ὑπέκλινας καὶ τὴν ὑπερκόσμιον, ὑπ'
αὐτοῦ σοφίαν, ἐμυήθης Διονύσιε.

Ὁ βίος σου θαυμαστός, ὁ λόγος θαυμασιώτερος, ἡ γλῶσσα
σου φωταυγής τὸ στόμα πυρίπνοον, μάκαρ, Διονύσιε, ὁ δὲ
νοῦς σου πάτερ, ἀκριβῶς θεοειδέστατος.

Θεοτοκίον.

Φωνήν σοι τοῦ Γαβριήλ, τὸ χαῖρε πίστει κραυγάζομεν· ἐξ
ἧς ἀφράστως ἡμῖν ὁ ζωαρχικώτατος ἀνὴρ ἐξηρημάτισε, καὶ
συνανεστράφη τοῖς ἀνθρώποις ὁ φιλόανθρωπος.

Καταβασία. Τὴν θεῖαν ταύτην καὶ πάντιμον.

Κοντάκιον ἦχος πλ. δ'. Τῇ ὑπερμάχῳ.

Τὰς οὐρανίους διαβὰς πύλας ἐν πνεύματι, μαθητῶσθε, ἵς,
τῷ ὑπὲρ τρεῖς οὐρανοὺς φθάσαντι, ἀποστόλῳ, Διονύσιε, τῶν
ἄρρητων· ἐπλουτίσθης πᾶσαν γνῶσιν καὶ κατηύγασας, τοὺς
ἐν σκότει ἀγνωσίας πρὶν κηθεύδοντας· Διὸ κράζομεν· χαίροις
πάτερ παγκόσμιε.

Ὁ οἶκος

* Ἄγγελος ἐξ ἀνθρώπων, ἀρεταῖς χρηματίσας, ὁ μέγας
Διονύσιος πᾶσαν, ὡς ὑπέρτερος ἐμυήθη τὸν νοῦν τὴν οὐρά-
νιον γνῶσιν· διὸ ἄσμοσιν ὡς ἄγγελον τιμήσωμεν, βοῶντες
πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα.

Χαῖρε ὁ γυνὸς Χριστὸν διὰ Παύλου·

Χαῖρε πολλοὺς πρὸς Χριστὸν ἐπιστρέψας·

Χαῖρε πολυθέου σκηνῆς ὀλετήριον·

Χαῖρε θεογνώστου βουλῆς σκοπευτήριον.

Χαῖρε βίβλος θεοχάρακτος μυστηρίων θησαυρέ·

Χαῖρε πίναξ θεομόρφωτε καὶ δίοπτρα οὐρανοῦ·

Χαῖρε ὅτι τὸ πάθος τοῦ Κυρίου κατείδες·

Χαῖρε ὅτι προθύμως δι' αὐτὸν σφαγιάζη·

Χαῖρε πηγὴ βλυστάνουσα ἄφεισιν·

Χαῖρε ρανὶς κοιλαίνουσα ἄγνοιαν·

Χαῖρε φραγμὸς ἀσεβῶν παροδίας·

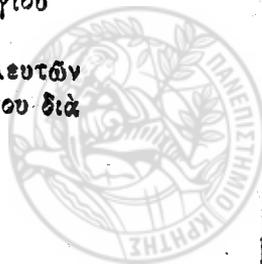
Χαῖρε φωστήρ τοὺς πιστοὺς καταυγάζων·

Χαῖρε πάτερ παγκόσμιε.

Τῇ 3ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς μνήμην ἐπιτελοῦμεν τοῦ ἁγίου

ἱερομάρτυρος Διονυσίου τοῦ Ἀρσοπαγίτου.

Οὗτος ὁ ἅγιος ἦτον Ἀθηναῖος, εἰς ἐκ τῶν ἐννέα βουλευτῶν
τῆς βουλῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου, δικαστηρίου περιβοήτου διὰ

τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην τῶν συγκροτούντων αὐτό·
ὑπερέβαινε δὲ τοὺς ἄλλους κατὰ τὴν σύνεσιν, τὴν σοφίαν,
τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δόξαν· ὑπῆρξε σύγχρονος τῶν Ἀποστό-
λων· ἰδὼν τὸν σκοτασμὸν τοῦ ἡλίου εἰς τὸ πάθος τοῦ κυρίου
ἐγνώρισε διὰ τῆς σοφίας του τὸ πρᾶγμα, καὶ εἶπεν· «ἦ θεὸς
πάσχει, ἦ τὸ πᾶν ἀπόλλυται.» Ἐλθόντος δὲ τοῦ Παύλου εἰς
Ἀθήνας, καὶ κηρύττοντος τὸν Χριστὸν θεὸν ἀληθῆ, καὶ περὶ
ἀναστάσεως νεκρῶν διαλεγομένου, ἀπεδέχθη τὸ κήρυγμα,
καὶ ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν· παρευρέθη δὲ εἰς τὴν
κοίμησιν τῆς θεοτόκου μετὰ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων· συνέ-
γραψε περὶ οὐρανοῦ ἱεραρχίας, καὶ περὶ θείων ιδιοτήτων·
ἔπειτα ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἐκείθεν εἰς τὴν Γαλ-
λίαν· ἔνθα κηρύττων παρρησίᾳ θεὸν τὸν Χριστὸν ἔλαβε τὴν
κεφαλὴν ἀπετμήθη ὑπὸ Δομετιανῷ βασιλέως ἐν ἔτει 82,
μετὰ τῶν δύο του μαθητῶν, Ῥουστικοῦ καὶ Ἐλευθερίου· ἡ
ἀγία του κάρα εὐρίσκεται εἰς τὴν μονὴν τοῦ Δοχειαρίου, ἐν
τῷ ἁγίῳ ὄρει τοῦ Ἄθωνος, ἀφιερωθείσα διὰ χρυσοβούλλου
βασιλικοῦ παρὰ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ αυτοκράτορος.

Ῥδὴ Ζ. Θεοῦ συγκατάβασιν.

Ὡς ὄμβρος οὐράνιος, ἐν τῇ διψώσῃ τὰ σὰ διδάγματα, τῶν
πιστῶν τὰς καρδίας, αἶψα ποθοῦσας καταπιάνουσι, καὶ ἀκο-
ρίστως βοᾶν ἐκδιδάσκουσι, εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέ-
ρων ἡμῶν.

Νοήσει θέοφρονε, τοὺς ἀσωμάτους νόας διέγραψας· καὶ
τὰς τούτων παρμάκαρ, ὑμνολογίας ἐνθους γενόμενος, τὴν
ἐκκλησίαν ὑμνεῖν ἐξεπαίδευσας, εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ τῶν πα-
τέρων ἡμῶν.

Δοχεῖον τοῦ πνεύματος, τοῦ παναγίου ὠφθης εὐάρμοστον,
καὶ τὰς τούτου ἐμπνεύσεις, καὶ ἐκδηλώσεις προφητικώτατα,
προαγορεύων, σοφῆ Διονύσει, εὐλογητὸς ἐκβῶν, ὁ τῶν πα-
τέρων θεός.

Θεοτοκίον·

Ἴδοὺ νῦν πεπλήρωται, τοῦ Ἡσαΐου ἡ προαγόρευσις· ἐν
γαστρὶ σου Παρθένη τὸν λόγον ἔσχες καὶ ἀπεκύησας, τὸν
ζωοδότην, ᾧ πάντες κραυγάζομεν· εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ τῶν
πατέρων ἡμῶν.

Καταβασία. Οὐκ ἐλάτρευσαν.

Ῥδὴ Η'. Ἑπταπλασίως κάμινον.

Διαφανὲς ὡς ἔσοπτρον γεγωνῶς Διονύσει, καὶ χωρητικὸν

τῶν καθαρῶν ἐμφράσεων τὸν νοῦν ἐργασάμενος, δι' ἀρετῆς πανόλβιε, τὰς μαρμαρυγὰς τῶν ὑπὲρ νοῦν λαμπηδόνων, δεχόμενος ἐββάς· ἱερεῖς εὐλογεῖτε, λαὸς ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἀφθονωτέρα χάρις σου, ἐξεχύθη τοῖς χεῖλεσιν· ὅθεν τὰς ἐνθέους, διδαχὰς παρέθηκας τὴν τούτων διάνοιαν ὑπερφυῶς ἐξαπλῶν, καὶ διατρανῶν, καὶ τηλαυγῶς ἀναπτύσσων τοῖς πίστει μελωδοῦσι· ἱερεῖς εὐλογεῖτε, λαὸς ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Γνωριμωτέρω γέγονε, διὰ σοῦ Διονύσιε, ἡ τῶν Ἀθηναίων εὐκλεῆς μητρόπολις· χριστῷ προσενέγκασα. σὲ ἀπαρχὴν πανίερον· τῷ παμβασιλεῖ διηνεκῶς μελωδοῦσα· οἱ παῖδες εὐλογεῖτε, ἱερεῖς ἀναμνεῖτε, λαὸς ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Θεοτοκίον.

Μήτηρ θεοῦ πανάμωμε, τῆς ψυχῆς μου τὰ τραύματα, καὶ τῆς ἁμαρτίας τὰς οὐλὰς ἐξάλειψον· οὐδὲν γὰρ ἐγέννησας, τὸν ἐξουσίαν ἔχοντα, τοὺς πεπεδημένους ταῖς σερραῖς τῶν πταισμάτων, εὐκόλως ἀνιέναι τῶν δεσμῶν τῶν ἀλύτων, τὸν μόνον εὐεργέτην, θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Καταβασία. Παῖδας εὐαγεῖς-

ᾠδὴ Θ'. Ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ ὁ οὐρανός.

Ἁγίων ἰπουτόλων ἀξιωθεῖς. θεατῆς χρηματίσας καὶ σύμπονος, συγκοινωνός, γέγονας τῆς δόξης καὶ σὺν αὐτοῖς ἐπὶ τὴν θεὰν ἔσπευσας. σώματος τοῦ ὄντως ζωαρχικοῦ, τῆς μόνης θεοτόκου, καὶ σεβασμιωτάτης, ἣν ἐπιξίως μεγαλύνομεν.

Τῆς θείας βασιλείας ἐν οὐρανοῖς κληρονόμος ἐγένου ὡς ἔννομος, ἀρχιερεὺς, πάτερ, ὡς ἀήττητος ἀθλητῆς, ἱερωσύνης χρίσμασι, αἷμα συγκεράσας μαρτυρικόν· διὸ διπλοῦς στεφάνους, ἀπειλήφας ἀξίως Ἱερομύστα Διονύσιε.

Ὡς ἔχων παρῆρσιαν πρὸς τὸν θεόν, Ἱεράρχα σοφὴ Διονύσιε, διὰ παντὸς πρόσβευε ῥυσθῆναι ἐκ πειρασμῶν, τοὺς εὐσεβῶς ὑμνοῦντάς σε, μύστα τῶν ἀρρήτων θεωριῶν, ὡς τῆς κρυφιομύστου, καὶ θεαρχικωτάτης Ἱεροφάντης ἀγαθότητος.

Θεοτοκίον

Νικῶσαι τὰς αἱρέσεις νεανικῶς, τὴν σεπτὴν ἐκκλησίαν ἀνάδειξον, ἣν ὁ Χριστός. αἷματι τιμῶ τῷ ἑαυτοῦ, ὡς ἀγαθὸς ἐκτῆσατο, κεχαριτωμένη ὁ σὸς υἱός· καὶ σῶσον ἐκ κινδύνων, καὶ ψυχικῆς ἀνίας, τῆς κατεχούσης ἡμᾶς λύτρωσαι.

Καταβασία. Ἄπας γηγενης.

Ἐξαποστειλάριον

Τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν.

Τῷ Παύλῳ Διονύσιε, τῷ κλεινῷ κρυπταίῳ, μαθητευθεὶς πανόλβιε, ὑπ' αὐτοῦ ἐμνηθῆς, τῶν ἀποκρύφων τὴν γνῶσιν· ὄθεν σε καὶ λαμπιτήρα, τῇ ἐκκλησίᾳ τίθησιν, Ἀθηνῶν προχειρίας τῆς εὐσεβούς, Ἱεράρχην πόλεως, ἣν φυλάττοις, ὀρθοδοξοῦσαν πάνσοφε, σαῖς εὐχαῖς θεοκῆρυξ.

Θεοτοκίον.

Ἐν τῇ σεπτῇ κοιμήσει σου, Παναγία Παρθένε, παρῆν ὁ Διονύσιος, σὺν τῷ Ἱεροθέῳ, καὶ Τιμόθεῳ τῷ θείῳ, ἅμα τοῖς Ἀποστόλοις, ὕμνον ἐξάδων ἕκαστος πρόσφορον τῇ σῇ μνήμῃ μεθ' ὧν καὶ νῦν πᾶσα γλῶσσα βρότειος ἀνυμνεῖσε τὴν τοῦ θεοῦ λοχεύτριαν καὶ τοῦ κόσμου προστάτιν.

Εἰς τοὺς Αἶνους, ἰστώμεν στίχ. δ'.

καὶ ψάλλομεν τὰ παρόντα στιχηρὰ προσόμοια

ἤχ. πλ. δ'. ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος.

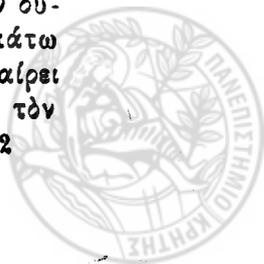
Ἦ τοῦ παραδόξου θαύματος, τῶν ἐν Ἀθήναις κομφῶν καὶ ῥητόρων τὸ ἄθεον, εἰς ὁδὸν μετέστρεψιν, εὐσεβείας τὸ πάνσοφον, τοῦ Παύλου στόμα τοῦ θεοκῆρυκος, πρῶτον δὲ εἶλε σὺν τῇ Δαμάριδι, σὲ Διονύσιε, καὶ ποιμένα ἔδειξε, μεθ' οὗ καὶ νῦν πρέσβευε πρὸς Κύριον, ἐλεηθῆναι ἡμᾶς. Δίς.

Ἦς τῆς ὑπὲρ νοῦν ἐλλάμψεως, ἣς ἐπὶ γῆς μετασχόν, ὁ σοφὸς Διονύσιος, οὐρανοὺς εἰσήλασε, καὶ χοροῖς προσωμίλησε, τῶν ἀσωμάτων, ὧν μετὰ σώματος, καὶ γνοὺς τὰ θεῖα, γραφῇ ἐτράνωσεν. Ἦ τίς ἰσχύσει, μεγαλεῖα Δέσποτα, σὰ ἐξειπεῖν· καὶ γὰρ τοὺς ἀγίους σου κατεθαυμάστωσας.

Ἱερομύστα θεσπέσιε, ἐπόπτῃς σὺ γεγονώς τῶν ἀρρήτων θεόπνευστος, κατηχεῖς ἐν πνεύματι, καὶ φωτίζεις τὰ πέρατα, τῆς οἰκουμένης, θεηγορίαις σεπταῖς, καὶ ἐκ γηϊνῶν ὕψου διάνοιαν, πάντας ἐκπαίδευσας, τὰ φθαρτὰ δ' ὡς βέοντα ὑπερορᾶν μόνον δὲ ἀντέχεσθαι τῶν ἀληθῶς ὀρεκτῶν.

Δόξα ἤχ. πλ. δ'.

Ἐν Ἱεροσολαίμοις καὶ μάρτυσι διαπρέψας, παμμακάριστε Διονύσιε, καὶ τῷ Χριστῷ ἐν ἑκατέροις εὐαρεστήσας, τῆς ἐν οὐρανοῖς ἀκηράτου δόξης καὶ λαμπρότητος μετελήφας· κάτω δὲ καὶ ἡ τοῦ χριστοῦ ἐκκλησία, τοῖς ἐγκοσμίοις γεραίρει τὴν μνήμην σου· ἀλλ' ὡς ἔχων παρρησίαν πρὸς Χριστὸν τὸν

Θεόν, αὐτὸν ἐκέλευε, τὴν σοῖς γενεθλίοις ἐγκαυχωμένην πό-
λιν, διασώζεσθαι ἀλώβητον.

Καὶ νῦν. Δέσποινα πρόσδεξαι.

Δοξολογία μεγάλη, καὶ ἀπόλυσις.

Μεγαλυνάριον.

Τὸν οὐρανομόστην καὶ ἀθλητὴν, τῶν ὑπερφύωντε μυστη-
ρίων ἐρμηνευτὴν, τὸν θεῖον φωστῆρα, καὶ λειτουργὸν Κυ-
ρίου, τιμήσωμεν ἐκ πόθου νῦν Διονύσιον.

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ
ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΤΟΝ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΗΝ
ΠΟΛΙΟΥΧΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΦΩΝΗΣΙΣ ΕΝ Τῷ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΙΣ ΤΙΜΗΝ ΑΥΤΟΥ ΑΝΕΓΕΡΘΕΝΤΙ
ΙΕΡῷ ΝΑῶ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤῶΝ ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ ΑΥΤΟΥ ΠΑΝΗΓΥΡΙΝ

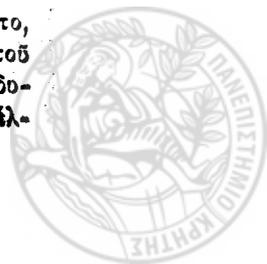
ΥΠΟ ΤΟΥ

ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ Π. ΠΑΤΡΩΝ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΚΑΔΟΓΕΡΑ

Συμβαίνει πολλάκις, εὐσεβείς ἀπροαταί, συμβαίνει εἴτε ἐξ ἀγνοίας, εἴτε ἐξ ἀδιαφορίας, εἴτε δι' ὑπερβολικὴν περὶ τὰ βιωτικὰ πράγματα μέριμναν νὰ ἐλιγνώμεν δευτοχῶς καθήκοντων ἱερωτάτων. Ὅταν δὲ τὸ τοιοῦτον πάσχωμεν, τότε ἀπαιτεῖται τι ἄλλο, ἢ μίαι τις ἀφορμὴ ὅπως οὖν ἔκτακτος, ἢ ἕν τι περιστατικὸν ἐκ τῶν μὴ κοινῶν καὶ συνήθων, ἵνα ἐξοπνίση τὴν ἀδρανοῦσαν συναίσθησιν εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ ὀφειλομένου χρέους; Μία τοιαύτη καθήκοντος ἱερωτάτου παράλειψις πρὸς τὸν μακάριον Πολιούχον καὶ Πατέρα ἡμῶν Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην παρατηρεῖτο καὶ παρ' ἡμῖν· ἀλλὰ ἰδοὺ σήμερον ὁ νεύδητος οὗτος ναός, τὴν ἑορτὴν τελῶν τῶν ἑαυτοῦ ἑγκαινίων, ζωηρῶς ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τὸ πρακτέον. Συνεκάλεσεν ἀπὸ βαθέως ὄρθρου τὴν πόλιν ἅπασαν καὶ ἄμετροί ἔστε τὸ πλῆθος, ὅσοι εἰς τὴν κλήσιν ὑπακούσαντες προθύμως συνεδράμετε. Καὶ βλέπω ὑμᾶς φαειροὺς τοὺς πάντας ἐξ εὐλαβίας καὶ περιχαρείς, ὅπως φαίνονται συνήθως αἱ ὄψεις πάντων, ὅσοι ἐν τῷ βίῳ γίνονται καλῶν καὶ θεαρέστων πράξεων ἐργάται. Ἡθελήσατε ἴσως καὶ διὰ τῆς πράξεως ταύτης νὰ δεῖξητε, ὅτι τῆς Ἐκκλησίας τὰ παλαιὰ καὶ καλὰ ἔθιμα δὲν παρήκμασαν ἔτι παρ' ἡμῖν, καὶ μόνον ἀφορμὴ τις χροεῖζεται, ἵνα νεναρκωμένα ὄντα ζωογονήσῃ κοιμώμενα ἀφυπνίση, ἀσθενῆ καὶ ἀδόνατα ἐνδυναμώσῃ καὶ ἀναδείξῃ πάλιν τὴν ἀρχαίαν ἀκμὴν καὶ δύναμιν ἔχοντα.

Οἱ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἀοιδίμοι ἡμῶν πρόγονοι, ὅτε τὰ ἑγκαίνια ἐτέλουσιν τῶν ναῶν, οὓς εἶχον ἀνεγείρει εἰς τιμὴν ἢ τῶν διδασκάντων αὐτοὺς τὸν Χριστιανισμόν, ἢ τῶν ὑπὲρ τῆς πίστεως μαρτυρικῶς τελειωθέντων, ἢ τῶν εὐσεβῶς καὶ θεαρέτως αὐτοὺς ποιμανάντων, ἐγένοντο, ἐκτάκτως φαῖδροι καὶ περιχαρεῖς. Εἰς ἔνδειξιν τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ πνεύματος εὐφροσύνης ἐνεδύοντο οἱ πάντες τὰ ἑορτωδέστερα τῶν ἐνδομάτων μετὰ σποδῆς ἐκτάκτου καὶ εὐλαβίας συνέρρου εἰς τὸν μίλ-

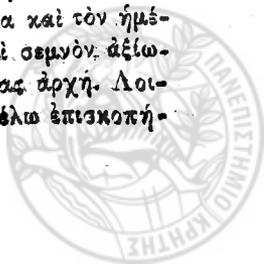
λοντα νὰ ἐγκαινισθῇ ναὸν συνίστων χοροστασίας μυστικωτέρας· προσήγον εὐχὰς καὶ ἐντεύξεις· ἐκάλουν δὲ συνήθως καὶ τοὺς συμπολίτας αὐτῶν ἔθνηκούς, ὅπως μετὰσχωσι καὶ οὗτοι τῆς λαμπρότητος τῆς πανηγύρεως. Καὶ ἡ μὲν πόλις ἅπασα ἐλάμβανεν οὕτω πανηγυρικὴν τὴν ὄψιν, οἱ δὲ ἐκκλησιαστικοὶ ῥήτορες φιλοτίμως ἡμιλλάντο, ἵνα τὴν πανηγυρικὴν φαιδρύτεραν ἑαυτῆς καταστήσωσιν. Οὗτοι περὶ τὸν βίον καὶ τὰ θεάρεστα κατορθώματα τοῦ Ἁγίου, οὐ εἰς τιμὴν καθιεροῦτο ὁ ἐγκαινισζόμενος ναός, ἐνδιατριβόντες, εἰστίων ὄντως τὰς τῶν συνθηροισμένων φυχὰς διὰ πνευματικῆς πανδαισίας.

Ἐδοθεῖτε ἀκροαταὶ! Ἐγὼ πείθομαι ἀδιστακτως, ὅτι ταῦτα τῶν παλαιῶν εὐσεβῶν ἡμῶν προγόνων τὰ καλὰ τε καὶ θεοφιλῆ ἔθιμα καὶ σέβετε καὶ ἐπαινεῖτε καί, ὡς υἱοὶ εὐγνώμονες, ἐγκρίνετε. Ἐὰν τοῦτο οὕτως ἔχη, συγχωρήσατε καὶ εἰς ἐμὲ νὰ παραδώσω σήμερον εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν λιτὴν τινα καὶ μετρωτάτην παραδίξασιν τὰ περὶ τοῦ ἡμετέρου Πολιοῦχου ἁγίου Διονυσίου ἐν συντομίᾳ ἀφηγούμενος. Τοῦ λόγου μου τὸ πενιχρὸν οὐδένα ἐλπίζω νὰ δυσαρσετήσῃ ἐξ ὑμῶν, ὅτε αὐτός ὁ συγκαλῶν ὑμᾶς εἰς ἐστίασιν Ἅγιος εἶναι πλοῦσιος καὶ θαυφίλης ἐστιάτωρ. Ἐὰν ἕκαστον τῶν προτερημάτων, τῶν περικοσμομένων τὸν πρῶτον τῶν Ἀθηναίων Ἱεράρχην, ἐκλάβῃ τις (εὐλόγως κατ' ἐμὲ) ὡς ἀποτελοῦν καθ' ἑαυτὸ ἐν θαυμαστὸν καὶ ἐξαισιον ἔδεσμα, τότε λογίσασθε τῆς τραπέζης τὴν ἀφθονίαν. Ἐν αὐτῷ ἔχομεν τὸν θεολόγον, τὸν φιλόσοφον, τὸν ῥήτορα, τὸν ἀστρονόμον, τὸν Ἀρεοπαγίτην, τὸν ἱσαπέστολον, τὸν ἱεράρχην, τὸν Μάρτυρα.

Καὶ ταῦτα πάντα οὐχὶ ἀπλῶς, οὐδ' ἐν ἀναλογίᾳ κοινῇ καὶ συνήθει, ἀλλ' ἐν ὕψει καὶ μέτρῳ, ἄπερ πολὺ δυσκόλως δύνανται νὰ εὕρωσι τὸ ἰσοῦφες καὶ ἰσορροπον. Τὰ πάντα ἔχουσιν, ὡς βλέπετε, λίαν καλῶς, καὶ μόνος φόβος εἶναι μὴ ἐμοῦ τοῦ εὐτρεπιστοῦ ἢ ἀθελητηρία διαταράξῃ ἐν τῇ πνευματικῇ ταύτῃ εὐωχίᾳ καὶ τοῦ καλέσαντος Ἁγίου τὴν ἀγιοπρεπῆ προαίρεσιν καὶ τῶν προσκεκλημένων τὴν ἐπαινετὴν εὐταξίαν.

Καὶ εἰς τοῦτο κυρίως κεῖται τῆς ἐμῆς λειτουργίας ἡ δυσχέρεια σήμερον. Οἱ παλαιοὶ ἔλεγον "ἐκ πολλῆς τῆς εὐπορίας ἢ ἀπορίας, καὶ καλῶς, ὡς φαίνεται, ἔλεγον Διότι καὶ ἐγὼ σήμερον ἀπορῶν ὅποιαν πρῶτον, ὅποιαν δεύτερον, ὅποιαν τρίτον ἐκ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ μεγάλου Διονυσίου νὰ ἐπισκοπήσω, κινδυνεύω κατὰ τινα τρόπον νὰ πάθω ὅ,τι πολλοὶ πολλάκις πάτχουσιν. Οἵτινες, ἐνῷ περικλιθεὶς αὐτοὺς πανταχόθεν ὄλθος καὶ ἀφθονία ἄπειρος, αὐτοὶ παραδέξως εὐρίσκονται ἐν στενοχωρίᾳ ἀγωνιῶδες. . .

Ἀλλὰ τί λέγω; ἰδοὺ ἀκριβῶς ἀπέναντι βλέπω ὑφούμενον τὸν λόφον τοῦ Ἀρείου Πάγου. Καὶ τοῦτον καλῶς παρατηρῶν, ἐνῷ ἀναπολῶ εἰς τὴν μνήμην τὸ περιβήτητον Δικαστήριον, φαντάζομαι ἅμα καὶ τὸν ἡμετέρον Πολιοῦχον περιβεβλημένον τὸ τόσον σοβαρὸν καὶ σεμνὸν ἄξιωμα τοῦ Ἀρεοπαγίτου. Καὶ ἰδοὺ κατ' ἐμὲ πρόχειρος ἐστὶν ἡ ἀρχὴ Δοιπόν ὑπὸ τὴν τοῦ Ἀρεοπαγίτου ἰδιότητα κατὰ πρῶτον θέλω ἐπισκοπή-

σει τὸν ἅγιον Διονύσιον σήμερον καὶ εἶτα ὅσον τὸ βραχὺ τοῦ λόγου συγχωρεῖ, καὶ ὑπὸ τὰς ἄλλας, εἰς ἄλλους καταλείπων, πολλῶ ἔμοῦ βαρύτερον τῆς σοφίας τὸ τάλαντον ἔχοντας, νὰ ἐξουμνήσωσιν ἐπαξίως πάντας αὐτοῦ τοὺς ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἄθλους νὰ περιγράψωσιν ἀκριβῶς τὰς χώρας καὶ τὰ ἔθνη, ἃ ἐφώτισε διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἐδαγγελίου· νὰ ἐγκωμιάσωσι τὰ ὑπερφῶ ἱεραρχικὰ αὐτοῦ χαρίσματα· νὰ θαυμάσωσι τὸ πλάτος τῆς θεολογικῆς αὐτοῦ σοφίας· νὰ παραστήσωσι τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ καὶ σχεδὸν ἀνυπέρβλητον πάντων ἐγένει τῶν πάλαι φιλοσοφικῶν συστημάτων γνῶσιν· νὰ ἐντροφήσωσιν εἰς τὴν περὶ περὶ ζωῆς αὐτοῦ θεωρίαν, εἰς τὴν περὶ νοῦ, εἰς τὴν περὶ λόγου, εἰς τὴν περὶ ἀληθείας, εἰς τὴν περὶ πίστεως, εἰς τὴν περὶ δυνάμεως, εἰς τὴν περὶ δικαιοσύνης, εἰς τὴν περὶ σωτηρίας, εἰς τὴν περὶ ἀποτροπῆς. Νὰ κατανοήσωσιν ἂν δύνανται, καὶ ἄλλους εἰς κατανοήσιν ὁδηγήσωσι τοῦ τί εἶναι ὅμοιον, τί ἀνόμοιον, τί στάσις, τί κίνησις, τί ἰσότης, τί ἀνισότης, τί ἀγαθόν, τί κακόν, τί φῶς, τί ἔσως, τί ἐκστασις, τί ζῆλος. Νὰ γλυκυνθῶσι τέλος πάντων ἐκ τῆς μελιερρότου αὐτοῦ φράσεως, καί, κορεθέντες αὐτοὶ ἐκ τῆς γλυκύτητος, παροτρύνωσι καὶ ἄλλους εἰς τὴν ἡδυστάτην μελέτην τοῦ ἀττικωτάτου τε καὶ τεχνικωτάτου τῶν ἀττικιζόντων καὶ γραμματικευομένων.

Ταῦτα, ὡς εἶπον, εἰς ἄλλους ἔτρωσαν κλῆρος, εἰς τοὺς ἅγαν δηλονότι δυνατοὺς καὶ περιττοὺς τὴν σοφίαν. Ἰμεῖς ἀπὸ ταύτης τῆς θέσεως τὸν τοῦ Ἀρσίου πάγου λόφον θεώμενοι, φαντασθῶμεν κατὰ πρῶτον τὸν ἅγιον Διονύσιον ὡς Ἀρσοπαγίτην ἐκεῖ καθήμενον. Καὶ οὐχὶ ἀπλῶς ὡς δικαστὴν καθήμενον, ἀλλὰ καὶ ἀκροώμενον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου δημηγοροῦντος. Ἡ εἶναι τάχα ἀνάγκη νὰ ἀναφέρω τὸ τόσον γνωστὸν καὶ εἰς ὑμᾶς καὶ εἰς πάντας, ὅτι καὶ τοῦ Ἐδαγγελιστοῦ Λουκά ὁ πνευματοκίνητος χρωστήρ τὴν τοιαύτην τοῦ μεγάλου Διονυσίου στάσιν ἐφιλοσημήθη νὰ ζωγραφῆσθαι διὰ τῶν ἀνθηροτάτων τοῦ λόγου χρωμάτων ἐν τῇ ἱερῇ βιβλίῳ τῶν Πράξεων:

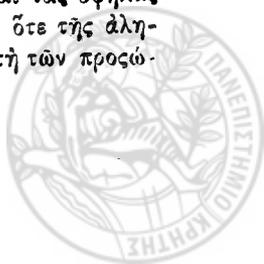
Ἐκεῖ λοιπὸν ἐπὶ τοῦ λόφου, ἔνθα ὁ Ἄρης κατὰ τὸν μῦθον τῶν παλαιῶν (τὸν οὐδὲν ἄλλως σεμνὸν διδάσκοντα) ἔδωκε δίκην διὰ τὸν ὑπ' αὐτοῦ διαπραχθέντα φόνον τοῦ Ἀλιρροθίου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, ἐκεῖ ἦν ἀνιδρυμένον τὸ τοῦ Ἀρσίου Πάγου Δικαστήριον. Ἐν τῇ περιβοήτῳ τούτῳ Δικαστηρίῳ ὅποσοι μὲν ἦσαν κατὰ καιροὺς οἱ δικασταὶ ἐκ τίνων καὶ παρὰ τίνων ἐγένετο αὐτῶν ἡ ἐκλογή καὶ ἡ προαγωγή εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀρσοπαγίτου· διὰ τί ἐν νυκτὶ καὶ σκότῳ τοῦτο ἐδίκαζεν· ὅποια μάλιστα ἦν αὐτοῦ ἡ κατάστασις ἐπὶ Διονυσίου τοῦ Ἀρσοπαγίτου, ὅτε οἱ Ἕλληνας τὴν σῶφροναν ἀπομαθόντες ἐλευθερίαν εἰς τοὺς Ρωμαίους ἐδούλευον ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀγαπητὰ ἄλλως εἰς τοὺς περιεργότερους τε καὶ φιλομαθευτέρους ὑπάρχοντα, οὔτε ἡμεῖς σήμερον παρ' ἔμοῦ ζητεῖτε νὰ διδαχθῆτε, οὔτε ἐγὼ νὰ πραγματευθῶ δύναμαι, ὡς ἐκτὸς κρίματα τοῦ θέματος τῆς παρούσης ὁμιλίας. Ἐκείνο ὅμως, ὅπερ ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν πρέπει κατ' ἐμὲ νὰ μείνῃ ἐντελῶς ἀπαρα-

τήρητον, είναι τοῦ παλαιοῦ Κόσμου ἢ κοινῇ καὶ ὁμόφωνος μαρτυρία' ὅτι οἱ ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ βουλευόμενοι ἀδέκαστον πάντοτε ἀπέβαινον τὴν ψήφον· καὶ ὅτι οὐδεὶς ποτε, οὔτε φεύγων ἀλούς, οὔτε διώκων ἠττηθεὶς, εὐρέθη εἰπών, ὅτι ἐν αὐτῷ ἀδίκως ἐδικάσθησαν τὰ κριθέντα.

᾽Ω Δικαστηρίου ἕξοχος ἀρετῆ! ᾽Ω ἔπαινος, ὃν οὐδεὶς ποτε ἡμάρωσεν φθόνος. ᾽Ω φήμη ἀκηλίδωτος διαμείνασα τὸν ἅπαντα χρόνον. Καὶ δὲν εἶναι ἄρα εὐλογον καὶ πρέπον νὰ θαυμάσωμεν καὶ ἐκ τούτου τὰ ἦθη τὰ ἀγλαὰ καὶ τὴν πολιτικὴν χρηστότητα τῶν τότε κατοίκων τῆς ἡμετέρας πόλεως; Διότι τί ἄλλο ἦν ὁ ᾽Αρειος Πάγος ἢ τὸ φωτογράφημα τῶν Ἀθηναίων; Τί ἄλλο ἦ τὸ πιστὸν ἀποτόπωμα ἐκείνων, οἵτινες ἐφημίζοντο, ὅτι κατέκρουον τὸ τῆς Ἑλλάδος εὖχος, τὸ περίπουτον καὶ πανασίδιμον ἄστῳ, τὸ τῶν φιλοσόφων καὶ καλλιτεχνῶν διαιτητήριον, τὸ τῶν ἐπὶ λόγους θαυμάζομένων δικαστήριον; Διότι εἰς τὰς ἀρετὰς ἐκείνων ὑφείλεται ὁμολογουμένως τὸ κατόρθωμα, ὅτι οἱ μέλλοντες νὰ περιβληθῶσι τὸ τοῦ Ἀρεοπαγίτου ἀξίωμα ἐξελέγοντο πάντοτε ἐκ τῶν ἐξόχως σεμνονομένων οὐ μόνον ἐπὶ σοφίας πλούτῳ, ἀλλὰ πρὸς τούτῳ καὶ ἐπὶ φρενῶν εὐκοσμίᾳ καὶ ἐπὶ σωφροσύνῃ καὶ ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνδρίᾳ καὶ εὐγενείᾳ ὑπεροχῇ.

Λοιπὸν ἂν τοιοῦτος ὄφειλε νὰ ἦναι πᾶς ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ Δικαστῆς, τότε κρίνατε ὅποιος ἦν αὐτῶν ὁ κρυφαῖος. Διότι δὲν πρέπει νὰ ἀγνοῆτε, ὅτι ὡς τοῦ Ἀρείου Πάγου Πρόεδρος παραδίδουσιν εἰς ἡμᾶς τὸν Ἅγιον Διονύσιον οἱ παλαιότατοι τῶν συγγραφέων. ᾽Ω! αὐτὸς θέλετε ἐξάπαντος εἰπεῖ, αὐτὸς ἦν τοῦ λαμπροῦ ἐκείνου χοροῦ πολὺ λαμπρότερος, ὡς ὄρχαμος, καθὼς συμβάλει εἰς πάντα θίασον μουσικῶν νὰ ἦναι μουσικώτερος ὁ μουσηγέτης. Εὐστοχος τῷ ὄντι ἡ κρίσις, ἀλλὰ φοβοῦμαι μήπως δὲν εἶναι ἐκ τῶν συνήθων παρ' ἡμῖν ταπεινοτήτων ἀνεπηρέατος. Διότι γνωρίζω, ὅτι ἀπὸ τὰς σημερινὰς ἡμῶν ἀθλιότητος συνειθίσατε νὰ μετρήτε τὴν ἀξίαν τῶν προσώπων οὐχὶ κατὰ τὸ ἠθικὸν αὐτῶν ἕρος, ἀλλὰ κατὰ τὴν ψευδῆ ἀναλογίαν τῶν ἀξιωματῶν καὶ τῶν θέσεων. Νὰ θεωρῆτε ἕνα ἕκαστον τῶν προσώπων ὡς φωτιζόμενον, οὐχὶ ἐκ τοῦ ἔσωθεν ἀναβρόντος φωτός, ἀλλ' ἐκ ἕνου καὶ ἄλλοτρίου φωτός. Νὰ ἐκτιμᾶτε ἐν ὄφρὶ τὸ βλέπετε ἑτερόφωτον, νὰ καταφρονῆτε, ὅταν τὸ παρατηρῆτε ἀφώτιστον· νὰ ἀδιαφορῆτε ἐντελῶς περὶ αὐτοῦ, ἐὰν τυχὸν ἦναι αὐτόφωτον. Ἄλλ' ἐγὼ ἐνταῦθα δὲν θέλω περιορισθῆναι νὰ δεῖξω τοῦ ἡμετέρου Ἀρεοπαγίτου τὴν ὑπεροχὴν ἀπλῶς διὰ τῆς συγκρίσεως πρὸς τοὺς ἐν ἀξιώματι ὁμοτίμους. Οὐχι, ὄχι. Διότι φοβοῦμαι μήπως περιπέσω εἰς τὸ ἄστοπον τῶν ἀδοξίων ἐκείνων πανηγυριστῶν, οἵτινες, ἵνα παραστήσωσι τὸν παρ' αὐτῶν ἐγκωμιαζόμενον Ἡρακλῆ, ἕνα καὶ μόνον γνωρίζουσι τρόπον, νὰ ζωγραφῶσι τοὺς ἄλλους πυγμαίους Νήπιοι καὶ ταπεινολόγοι! Οἵτινες τὰ ἐφήμερα ἀξιώματα καὶ τὰς ὑψηλὰς καὶ ἐπιζήλους λεγομένας θέσεις ἐπιτηδεύονται ὡς βαφὰς, ὅτε τῆς ἀληθοῦς εἰκόνας τὰ ζωηρὰ καὶ ἀνεξίτηλα χρώματα εἶναι· αὐτῆ τῶν προσώ-

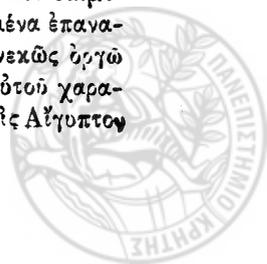

πων ἢ ἀξία. Καὶ ἀκούσατε, παρακαλῶ, ἂν ἐν τῷ θέματι τοῦ λόγου μου ὀμιλῶ κατὰ λόγον.

Ἡμεῖς, εὐσεβῆς ὁμηγυρία, ἡμεῖς γνωρίζομεν ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι ὁ Ἅγιος Διονύσιος ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ ἕνατον ἔτος ἀπὸ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν γεννήσεως. Καὶ ὅτι μὲν ἐξ ἐπιφανοῦς κατήγετο γένους· ὅτι ἔτυχεν ἐλευθερίας ἀγωγῆς· ὅτι τῆς πρώτης ἡξιοῦτο τιμῆς παρ' Ἀθηναίους, ταῦτα βεβαιοῦσιν ἀσφαλῶς καὶ τὸ ἀρσοπαγιτικὸν αὐτοῦ ἀξίωμα καὶ μάλιστα ἡ ἀφευδοστάτη τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ μαρτυρία. Διότι ὁ θεόπνευστος Συγγραφεὺς λέγον περὶ αὐτοῦ ποιούμενος δὲν λέγει "ἐν οἷς ἦν ἀνὴρ ὀνόματι Διονύσιος,,," ἀλλὰ "ἐν οἷς ἦν καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρσοπαγίτης.". Τοῦτο δὲ δηλοῖ προφανῶς, ὅτι πολύφημος ἦν ὁ θεῖος Πατὴρ καὶ εἰς τὸν τότε Κόσμον ὀνομαστότατος. Ὅτι δὲ διὰ μελέτης καὶ τριβῆς φιλοπόνου πᾶσαν διήλθεν ἐγκύκλιον μάθησιν· ὅτι τελειότατος ἐγένετο κατὰ πᾶσαν ἰδέαν λογικῆς ἐπιστήμης· ὅτι φιλοσοφώτατος ὑπῆρξε τῶν ἄλλων φιλοσόφων, καὶ τῶν ἀττικίζόντων καὶ γραμματικευομένων ἀττικώτατος καὶ τεχνικώτατος, καὶ τῶν ῥητόρων ῥητορικώτατος, καὶ τῶν περὶ τὴν ἀστρονομίαν καταγινομένων θεωρητικώτατος, ταῦτα ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ δύναται νὰ διδαχῆ· ἢ πᾶς ἕκαστος. Καὶ μηδεὶς ἐξ ὑμῶν ζητήσῃ ταύτη τῇ ὥρᾳ νὰ μάθῃ παρ' ἡμῶν, τί εἶπεν ἡ νεωτέρα κριτικὴ ἐπιστήμη περὶ τῆς γνησιότητος τῶν τόσον πολυκρότων συγγραμμάτων τοῦ μεγάλου καὶ θεοῦ τούτου Πατρός. Ταύτην τὴν φροντίδα ἄφετε εἰς ἐκείνους, οἵτινες καὶ τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν καὶ τὴν ἀπαιτουμένην διάθεσιν ἔχουσι νὰ παρακολουθῶσι προσεκτικῶς τῆς κριτικῆς τὰ ἔγγρα· νὰ ἀσφαλίζωσιν, ἂν δύνανται, τὰ κατ' αὐτὴν ἀμφιβαλλόμενα· νὰ στηρίζωσιν ἔτι μᾶλλον τὰ ἀναντίρρητα· νὰ ἐξελέγχωσι τὰ αὐθαίρετα, ἅπερ αὕτη πολλάκις ἐκ λεπτοτάτου μίτου ἐξαρτᾶ, καὶ νὰ διασκεδάξωσιν ὡς ἀσθενέστατα ἀράχνεα ὑφάσματα. Εἰς ὑμᾶς νομίζω λίαν ἱκανοποιητικὸν νὰ μιμηθῆτε ἐν τούτῳ τοὺς πρακτικοὺς μᾶλλον φωτοργοὺς καὶ δε δροκόμους. Ὅπως ἐκεῖνοι, ἐπαγαλλόμενοι ἐπὶ τῇ λαμπρότητι τοῦ ἄνθους καὶ τῇ γενναιότητι τοῦ καρποῦ, θαυμάζουσι διὰ τὴν ἀρετὴν τὸ φυτὸν καὶ τὸ δένδρον· οὕτω καὶ ὑμεῖς δύνασθε νὰ θαυμάζητε τὸν θεῖον Διονύσιον καὶ νὰ θεωρῆτε ὑψηλὸν καὶ μέγαν ἐξ αὐτῶν τῶν προϊόντων τῆς διανοίας, τουτέστιν ἐξ αὐτῆς τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἀξίας, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς ἀρσοπαγιτικῆς θέσεως, ἣν τὴν σήμερον παρ' ἡμῖν ἐταπεινώσαν αἱ ἡμέτεραι ἕξεις.

Πλὴν προσθέσατε ἀξίαν ἐπὶ τῆς ἀξίας καὶ δότε βᾶρος εἰς τὴν βαρύτητα.

Τὸν μέγαν Διονύσιον, πλὴν τῶν ἄλλων φυσικῶν καὶ ὑπερφυῶν χαρισμάτων ἐκόσμηε ἰδιαζόντως καὶ τοῦτο, ὅτι ἀνήκεν εἰς ἐκείνας τῶν δαιμονίων καὶ φοιβατικῶν φύσεων, αἵτινες οὐδέποτε εἰς τὰ ἐγνωσμένα ἐναπαύονται, ἀλλὰ μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἔρωτος ἀκαθέκτου διηνεκῶς ὀργῶσιν εἰς νέας καὶ τελειότερας γνώσεις. Τοῦτο τὸ ἐξοχώτατον αὐτοῦ χαρακτηριστικὸν τεκμήριον ἐγὰρ ἐξ ἄλλων τε καὶ μάλιστα ἐκ τῆς εἰς Αἴγυπτον

αὐτοῦ ἀποδημίας. Εἶναι δὲ πάντως καὶ εἰς τοὺς πλείστους ἐξ ὑμῶν γνωστὸν, ὅτι οἱ ἑλλογιμώτατοι παρ' Ἑλλησιν ἀπεδήμησαν εἰς Αἴγυπτον χάριν τῶν ἀστρονομικῶν, μαθηματικῶν, καὶ τῶν ἄλλων φιλοσοφικῶν μαθήσεων, ἃς κατ' ἐξοχὴν περιείπον οἱ ἱερεῖς τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ Σόλων, ὁ Θαλῆς, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Εὐδόξος, αὐτὸς ὁ Πλάτων, καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι μεταξύ τῶν σοφῶν τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ μεγαλοφυῆ περιφανέστατοι, πάντες ἐμυήθησαν τὰ μυστήρια τῆς σοφίας τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων. Ἰνα λοιπὸν καὶ ὁ ἅγιος Διονύσιος μεταβῆ εἰς Αἴγυπτον (καὶ μετέβη τὸ εἰς στόν τέταρτον ἄγων ἔτος τῆς ἡλικίας) κατὰ μίμησιν τῶν εὐκλεῶν ἐκείνων ἀνδρῶν πρὸς πληρεστέραν ἐπιστημονικὴν συγκρότησιν, τοῦτο δηλοῖ προφανῶς, ὅτι ἴσον εἶχε πρὸς ἐκείνους τὸ ὑπεροχικὸν τῆς φύσεως, ὅτι ἐξ ἴσου ἐκείνητο τὸν θεῖον ἔρωτα τῆς μαθήσεως, ὅτι ἐφάμιλλος ἦν κατὰ τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ γένους. Εἶναι δὲ καὶ ἄλλως γνωστὸν, ὅτι οὐχ αἱ ἀπλῶς ὑψηλαί, πολὺ δὲ ὑλιγώτερον αἱ μέτρια καὶ συνήθεις, ἀλλ' αὐταὶ αἱ ἔσοχοι καὶ ὑπέροχοι διάνοιαι ἐκείναι μόναι ἐπίστανται νὰ ἐκλέγωσιν ὡς ἑαυτῶν πρότυπα ἐν τῷ βίῳ τοὺς κρατίστους καὶ δοκιμωτάτους, ὧν ὁ σύμπας αἰὼν ἱερὰν τὴν μνήμην ἐτήρησεν.

Βλέπετε τώρα εἰς ποιῶν ἀνδρῶν περιώπῃν ἀνάγεται ὁ ἡμέτερος Πολιοῦχος; Παρατήρηστε, ὅτι τὸ ὕψος αὐτοῦ ἀνορθοῦται παραλλήλως πρὸς τὰ ἐκείνων ὕψη; Εἰς τοῦτο λοιπὸν τὸ ὕψωμα πρέπει νὰ μοι ἀνατείνητε τὴν διάνοιαν, ὅπου τὰ μεγαλεῖα φαίνονται, ὅπως εἶναι φαινὰ, μηδαμῶς σκιαζόμενα ὑπὸ τῆς ἡμιχλωδούς αἰθρας τῶν θέσεων καὶ τῶν ἀξιωμάτων. Καὶ ἐὰν ἦναι ἀνάγκη (ὅπερ ἐγὼ θεωρῶ περιττὸν) εἰς τὰ τοσαῦτα τῆς ἀγιωσύνης αὐτοῦ χαρίσματα νὰ προσθέσητε καὶ τίτλους ἐγκοσμίους, ἐγὼ νομίζω, ὅτι, τιτλοφοροῦντες αὐτόν, ἀπὸ τῆς περιωπῆς ταύτης ὑφείλετε νὰ ἀτενίσκητε εἰς τὸ μέγα αὐτοῦ ἀνάστημα.

Ἄλλὰ τί ἐνδιατρίβω περὶ τὰ ἐπὶ οὐσιώδη καὶ δὲν λέγω ἐκείνης τῆς μακαριστῆς ἀποδημίας τὸ ἐξαιρετικὸν καὶ περιβύητον;

Ἡ Ἡλιούπολις, ἥτις κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐφημιζετο ὡς τῶν σοφῶν αἰγυπτίων ἱερέων ἑστία, αὕτη εἶχε τὸν Διονύσιον, ἅμα ἐξ Ἑλλάδος εἰς Αἴγυπτον πρὸς περισυλλογὴν σοφίας ἀποδημήσαντα. Ἄλλ' ἐνφ' ὁ νεαρὸς Ἀθηναῖος, ὁ τῆς ἀληθείας ἐνθερμὸς ἐραστῆς, ἐμυετο παρὰ τῶν σοφῶν ἱερέων τὰ τῆς ἰδίας σοφίας μυστήρια καὶ ἐφιλοτιμεῖτο βαθύτερον ὡς οἶόν τε νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὰ ἄδυτα αὐτῆς, ἰδοὺ ἐν σταθερᾷ μεσημβρίᾳ βλέπει τὸν ἥλιον ἐπὶ τρεῖς ὄρας ὡρας τὰς ἑαυτοῦ μαρμαρυγὰς κρῶφанта καὶ τὴν γῆν σεισμένην καὶ δεινῶς τρέμουσαν. Οἴμοι! Ὁ Θεὸς τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἐκρῆματο σωματικῶς ἐν Γολγοθᾷ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ ἐγενέτο, ὡ τοῦ θαύματος, θανάτου ἢ πηγῆ τῆς ζωῆς διὰ τὴν τοῦ Κόσμου σωτηρίαν. Τοῦτο τὸ φαινόμενον μηδεὶς, εὐσεβεὶς μου ἀκροαταί, μηδεὶς ἐκλαθέτω ὡς μίαν τῶν φυσικῶν καὶ συνειθισμένων ἐκλείψεων. Διότι ἐνφ' ἦν πλήρης πανσέληνος, ὅτε δηλαδὴ οἱ δύο φωστῆρες, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, εὐρίσκονται κατὰ διάμετρον ἀντικρὺς ἀλλήλων, ὁ ἥλιος μεσουράνιος ὧν ἀπέκρυψε παραδόξως τὰς ἑαυτοῦ ἀκτίνας. Κατὰ τίνᾳ δὲ τοῦτο νέμον ἐγένετο,

πῶς βαθύτατον ἐπεκράτησε σκότος ἐν πληρεστάτῳ μεσημβρίας φωτὶ, εἰς μὲν τὸν φυσικὸν νοῦν νὰ ἐννοήσῃ εἶναι ἀδύνατον, εἰς δὲ τὸν δημιουργὸν καὶ προνοητὴν καὶ συνοχέα τοῦ παντός νὰ ἐνεργήσῃ δυνατώτατον καὶ μάλα.

Θάμβος καὶ ἔκστασις, ὡς ἦν εἰκός, κατέλαβε τὸν μακάριον Διονύσιον ἅμα τὴν ἀμαύρωσιν τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου ἰδόντα καὶ αἰσθανθέντα τῆς γῆς τὸν φοβερὸν κλονισμόν. Θάμβος καὶ ἔκστασις; Ναί· θάμβος καὶ ἔκστασις. Ἄλλὰ διατί; διότι, ταπεινοὶ μου χριστιανοί, οἱ μικροὶ Ἀρσοπαγίται καὶ οἱ μικροὶ Νεῦτωνες θαμβοῦνται καὶ ἐκπλήσσονται πάντοτε ἀπέναντι τῆς ἀκατάληπτου δυνάμεως καὶ σοφίας τοῦ δημιουργοῦ. Ἰταμοὶ δὲ καὶ ἀγέρωχοι καὶ ἀναίσθητοι ἴστανται συνήθως μόνου οἱ μεγάλοι τῆς τετραγωνικῆς ῥίξης φωστῆρες, οἵτινες καὶ διδάσκουσιν ἀγερβῶως τοὺς ἰδίους μαθητὰς ἰταμῶς νὰ ἀπολακτιζῶσι πάντα νόμον τῆς ἑαυτῶν διανοίας ὑπέρτερον. Ὑμεῖς ὅμως ὅσοι ἐδιδάχθητε τὴν μὲν εὐαγγελικὴν ταπεινώσιν ὡς ἀρετὴν ὑψωτικὴν νὰ ἀγαπᾶτε, τὴν δὲ ἑωςφορικὴν ἔπαρσιν ὡς καταπτώσεως αἰτίαν νὰ ἀποφεύγητε, οἴκοθεν κατανοεῖτε, ὅτι τὸ θάμβος καὶ τὴν ἔκστασιν, ἧτις ἐκ τῆς τῶν στοιχείων συνταράξεως εἰς τὸν μακάριον Διονύσιον ἐπήλθε, πρέπει εὐσεβοῦντες νὰ ἐκλάβητε ὡς μεγάλης καὶ φιλοσόφου καὶ ἐνθέου ψυχῆς γέννημα. Ἐφιλοτιμήθη δὲ καὶ νεαρὸς Ἕλληνας ζωγράφος, συνουσεβῶν, ὡς φαίνεται, καὶ αὐτὸς διὰ τῆς τέχνης τὸ κατὰ δόναμιν, τῆς αὐτῆς νὰ φιλοτεχνήσῃ τοῦ ἡμετέρου Πολιοῦχοῦ εἰκόνα καὶ ἀναθέσῃ ἱερὸν τοῖς εἰς τὸν ναὸν εἰσερχομένοις θέαμα. Ἐπέγραψε δ' ἐπ' αὐτῆς καὶ τὸ περιαδόμενον τοῦ μεγάλου Διονυσίου ἐκφώνημα, ὅπερ εἶναι ἀναλαμπὴ φωτεινοτάτη τῆς ἐκστάσεως καὶ τοῦ θάμβους ἐκείνου. "Ἄγνωστος πάσχει Θεός, δι' ὃν τόδε τὸ πᾶν ἐξέφωται τε καὶ σεσάλευται.,,

Ἀπὸ τῆς μακαρίας ἐκείνης στιγμῆς, δύναται τις νὰ εἴπῃ, ἐδέξατο ὁ θεὸς Πατὴρ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν τὴν πρώτην ἀκτίνα τῆς ἀληθείας, ἧς κατόπιν ἐγένετο δοχεῖον εὐρυχωρότατον. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἤρξατο νὰ κατανοῇ τὰ τελειότατα τῆς θείας σοφίας μυστήρια, ἃ μάλιστα ἔως τότε ἐμπούδαζε νὰ μάθῃ παρὰ τῶν πεφημισμένων σοφῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Αἰγύπτου. Ἀπὸ τότε ἐλύθη παρ' αὐτῷ τὸ ἕως τότε ἀκατάληπτον αἴνιγμα περὶ τοῦ ἀγνώστου Θεοῦ, ὃν οἱ συμπολιταὶ αὐτοῦ Ἀθηναῖοι διὰ τῆς φυσικῆς τοῦ νοῦ αὐτῶν ξένητος μὴ δύναμειν νὰ ἐννοήσωσιν ἐλάτρευον ἀγνοοῦντες καὶ βωμὸν ἐν μέσοις Ἀθήναις ἀνήγειραν. Ἐπίστετε ἐκαραδόξει ἐναγώνως τὸν μέλλοντα νὰ φανερωθῇ καθ' ἅπαντα τὸν Κόσμον ἀληθὴ Θεόν, ὃν τὸ παγκόσμιον ἐκεῖνο φρικτοῦργημα προανήγγειλεν. "Ὡ τῆς μακαριστῆς ἐκείνης τοῦ μακαρίου Διονυσίου ἀπεδημίας! "Ὡ τῆς πολυτίμου συγκομιδῆς, ἣν οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ Ἑλλήνων, οὐδ' αὐτῶν τῶν θαυμασθέντων καὶ θαυματομένων ἐπὶ παιδείας ἀκρότητι, ἐξ Αἰγύπτου συνεκομίσαστο.

Καὶ ἀπέσβεσε τις ποτε ἐξ αὐτῶν τῆς φιλομαθείας τὴν δίψαν, ἢ ἐθεράπευσεν, ὅπως ἐκεῖνος, τοῦ εἰδέναι τὸν ἔρωτα; "Ὡ τῆς εὐκληρίας! Αὐτὸς κατέστη Χριστιανός, πρὶν ἢ ἀκούσῃ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ

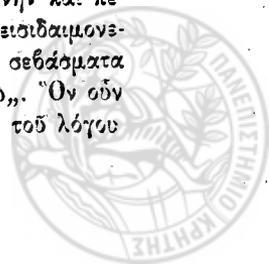

δημηγοροῦντα. Ἀπόστολος, ἂν οὐχὶ ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, ὡς οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι, ἀλλ' ἐμέσως διὰ τῆς φωνῆς τῶν στοιχείων τῆς φύσεως εἰς τὸ κήρυγμα ἀπεσταλμένος. Μευνημένος πρὶν ἢ παρὰ τῶν μυσταγωγῶν μοιθῆ τὰ μυστήρια τῆς πίστεως· πεπληροφορημένος πρὶν ἢ ἐλλαμφθῆ διὰ τῶν ἀκτίνων τῆς χάριτος. Αὐτὸς τρόπον τινα ἠδύνατο ἔκτοτε νὰ θεωρηθῆ ὡς φωστῆρ τις ἡμίφωτος, ὅστις μετ' ἕλιγον ὀλόφωτος ἐκ τῆς μυστικωτέρας τοῦ Πνεύματος αἰγλῆς γινόμενος, προσωριμῶς ἦν νὰ λάμψη περιφανῶς οὐχὶ εἰς ἓνα τόπον, ἀλλ' εἰς πολλούς· οὐχὶ εἰς ἓνα λαὸν ἀλλ' εἰς πλείστους οὐχὶ εἰς μίαν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ σχεδὸν εἰς ἀπάτας.

Καὶ ἰδοὺ ἐπέστη ὁ χρόνος.

Τὸ πενηκωστὸν δευτέρον ἀπὸ θεογονίας διήκουσιν ὁ Κόσμος ἔτος, ὅτε ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος, πολλὰ διελθὼν ἔσθη καὶ πλείστας ἀμείφας πόλεις τὸ φερέρδιον τοῦ Εὐαγγελίου εὐαγγελιζόμενος κήρυγμα, ἦλθε καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. τὰς παλαιὰς λέγω καὶ κλεινὰς Ἀθήνας. Νῦν ἀνάγκη, νομίζω νὰ ἔχητε, ὑπ' ὄψιν τὸν χαρακτήρα καὶ τὰ ἦθη τῶν Ἀθηναίων, ἵνα ἐννοήσητε καλῶς τὸν τρόπον τῆς συμπεριφορᾶς αὐτῶν πρὸς τὸν Ἀπόστολον. Οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τότε, ὅπως πρότερον, ἐθεωροῦντο ὡς οἱ ἐπὶ μᾶλλον ἐπὶ σοφίᾳ ἀρχοῦντες, ὡς οἱ ἐμπαθέστερον εἰς τοὺς θεοὺς αὐτῶν καὶ τὰ σεβάσματα προσκείμενοι, ὡς οἱ ἐξαιρετικῶς ἐπὶ ταῖς θρησκευτικαῖς αὐτῶν τελεταῖς καὶ πομπαῖς φαιδρυνόμενοι καὶ ἐπαγαλλόμενοι. Ὅτι δὲ ταῦτα διέθετον αὐτοὺς οὐχὶ εὐμενῶς πρὸς τὴν ὄλως ἀνατριπτικὴν τοῦ Ἀποστόλου διδασκαλίαν εἶναι, νομίζω, εἰς ὑμᾶς φανερόν. Ἀλλὰ μὴ λησμονεῖτε, ὅτι οἱ αὐτοὶ πόλιν Ἀθηναῖοι καὶ ἦσαν καὶ ἐφημιζόντο ὡς ἐπικαιεῖς πρὸς τοὺς φίλους, ἡμεροὶ καὶ ἐθγενεῖς πρὸς τοὺς ξένους, φιλάνθρωποι πρὸς τοὺς οἰκίους, χρηστοὶ οὐχὶ κατ' ἐπίδειξιν, τοῦθ' ὅπερ ἔχει, ὡς τὰ πολλά, τὴν σκαιότητα ἐπικαθημένῃν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἔνδον διαθέσεως τοῦ ἠθικοῦ χαρακτήρος. Καὶ ἰδοὺ ἔχετε φανερὰς τὰς ἀντιρρόπους αἰτίας. δι' ἃς ἡ τοῦ Παύλου ἐν Ἀθήναις διαμονὴ ἐγένετο σχετικῶς ἄλοπος. Διότι εἰς ταύτας κυρίως αὐτῶν τὰς ιδιότητας πρέπει νὰ ἀποδοθῆ ὁ λόγος, ὅτι, ὅτε ἤκουσαν αὐτὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως διαλεγόμενον καὶ ἐξέλαβον ὡς σπερμαλόγον καὶ ξένων δαιμονίων εἰςρηγητήν, οὔτε ἐξύδρισαν, οὔτε ἐκακοποίησαν αὐτόν, ὡς ἐποίησαν πλείστον ἄλλων ἑλληνικῶν καὶ ῥωμαϊκῶν πόλεων πολῖται. Ἀλλὰ τί ἐπραξαν; “ἤγαγον ἐπὶ τὸν Ἄρειον Πάγον λέγοντες δυνάμεθα γινῶναι τίς ἡ καινὴ αὐτῆ ἢ ὑπὸ σοῦ λαλοῦμένη διδασχῆ;” Εἰς τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις ἐγὼ τοῦλάχιστον, ἂν ἡ κρίσις δέν με ἀπατᾷ, ἀνακαλόπτω τῆς ἀθηναϊκῆς ἀγωγῆς τὴν λεπτότητα καὶ τῆς αὐτικῆς συμπεριφορᾶς τὴν κομψείαν.

Ὁδηγεῖται λοιπὸν ὁ Παῦλος ἐπὶ τὸν Ἄρειον Πάγον καὶ ἐκεῖ, τῶν Ἀρσοπαγικῶν παρακαθημένων, ὁψηγορεῖ τὴν θαυμαστήν ἐκείνην καὶ περιβόητον δημηγορίαν. “Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεῖσιδαιμονεῖ, ἀτέρους ὑμᾶς θεωρῶ. Διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὐρον καὶ βωμόν, ἐν ᾧ ἐπεγεγραπτεν “Ἄγνωστον Θεῶν.” Ὅν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν.” Ἐκ τοῦ λόγου

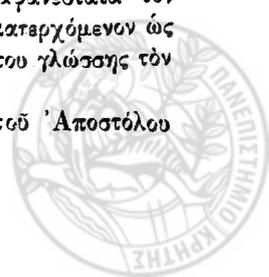

τούτου, πλήρους κομψής διανοίας και σθένους ὄντος, οἱ Ἀρσπαγίται καταπλαγέντες ὡς ὑπὸ ἤχου ὀξείας βροντῆς ἔμειναν ἄφωνοι. Μόλις δὲ πως συναλθόντες καὶ τὸ “ἀκουσόμεθά σου πάλιν περὶ τούτου,” ἐκπυθνεζόμενοι, ἀφῆκαν τὸν ἔ.θεον ῥήτορα ἐλεύθερον νὰ ἐξέλθῃ τοῦ Δικαστηρίου Συμπεραίνετε ἤδη, νομίζω, ὅποια ἐν τῇ τοῦ μεγάλου Διονυσίου ἰδίως φυγῇ ἐγεννήθη ἐκπληξίς. Βλέπει πρῶτον ἤδη ἓνα ἕως τότε ἄγνωστον εἰς αὐτὸν ἄνδρα· καὶ τούτον τόσον ἔκτακτον τὴν μορφήν ὄντα τόσον πεπεισμένον περὶ τῆς ἀληθείας τῆς ὑποθέσεως, περὶ ἧς ἐλάλει· τόσον πειστικῶς παριστάνοντα τὸ θέμα τοῦ λόγου αὐτοῦ· τόσον βιαίως συ.αρπαζόντα ὑπὲρ ἑαυτοῦ τῶν Ἀρσπαγιτῶν τὰς ψήφους. Καὶ τί παρ’ αὐτοῦ μανθάνει; μανθάνει πρῶτον, ὅτι ὁ ἄγνωστος Θεὸς ἐφανερῶθη· μανθάνει· δεύτερον, ὅτι ἔπαθεν. Θαυμάσια τῶ ὄντι περιστασια. Ἐκ τούτων τί ἄλλο κατὰ λογικὸν συνειρημὸν ἠδύνατο νὰ ἐπέλθῃ εἰς αὐτὸν διακώημα, ἢ ὅπερ ἐν Αἰγύπτῳ διενοήθη, ὅτε εἶδε τὸν ἐξαισιῶν σκοτασμὸν τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς τὸν φοβερὸν κλονισμὸν; Ἄνευ ἀμφοβολίας τὸ ἐμφαντικώτατον ἐκείνου ἐκφώνημα “ἄγνωστος πάσχει Θεός, δι’ ὃν τόδε τὸ πᾶν ἐξόρωται· τε καὶ σεσάλευται, ἀνεκάλεισ ἢ πάραυτα τότε ζωηρῶς εἰς τὴν μνήμην. Ὡν δὲ οὕτω προδιατεθειμένος τὴν φυγὴν καὶ πεπληροφορημένος, ὅτι ὁ πάσχων ἄγνωστος Θεὸς ἢ ἐφανερῶθη, πῶς ἐν τῷ κόσμῳ, ἢ μέλλει· ὅσονοῦπω νὰ φανερωθῇ, νύξιν τινὰ μόνον ἐχρηαίξεται, ἵνα βεβαιωθῇ περὶ τούτου. Καὶ ταύτην τὴν νύξιν ἔφρασε μόνον νὰ ἐκφωνήσῃ ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ ὁ Ἀπόστολος, καὶ ὁ θεῖος Διονύσιος εὐθύς συγκατατίθεται, εὐθύς πιστοῦται, εὐθύς ἀνακηρύσσεται δημοσίᾳ Χριστιανός, εὐθύς συνδέεται ἢ ψυχὴ αὐτοῦ μυστηριακῶς μετὰ τῆς τοῦ Παύλου, εὐθύς προσκολλάται εἰς αὐτόν. “Τίνες δὲ ἄνδρες, ἐκολλήθησαν αὐτῷ, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρσπαγιτικός.”

Τώρα, εὐσεβεῖς μου ἀκραταί, τώρα δύνασθε, ἂν θέλετε, νὰ στρέψητε ἐπὶ μικρὸν τοὺς νοσοῦς τῆς ψυχῆς ὁμῶν ὀφθαλμοὺς εἰς θεῶν τοῦ λαμπροῦ θριάμβου, ὃν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος κατήγγαγεν ἐν μέσαις ταῖς Ἀθήναις.

Φαντάσθητέ μοι πρῶτον ἓνα ἄνδρα σεμνότερον πρότυπον ὄντα ἀθηναϊκῆς εὐγενείας· μέγα καὶ λαμπρὸν ἐνδιαίτημα ἐλληνικῆς καὶ αἰγυπτιακῆς σοφίας· ἀγλαΐσμα αἰτικῆς καλλιπειρίας καὶ εὐφροδείας· καὶ σὺν πᾶσι τούτοις φέροντα ἅμα καὶ τὸν ὄγκον οὐχὶ τῆς νῦν, ἀλλὰ τῆς τότε ἀρσπαγιτικῆς ἀξίας, ἵνα μὴ εἶπω προεδρείας. Ἀναπαραστήσατε αὐτὸν ἔπειτα ἀδυστάκτως βεβαιωθέντα περὶ τῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀληθείας· ἔχοντα ὅλην τὴν δύναμιν νὰ συμπεριλάβῃ ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ φυγῇ αὐτοῦ τῆς Οἰκονομίας τὸ μυστήριον ὅλην τὴν διάθεσιν νὰ φανερώσῃ αὐτὸ εἰς πάντας· ὅλον τὸ θάρρος νὰ ὑποστῇ ὑπὲρ αὐτοῦ τὰ πάντα, καὶ τότε, ἂν δύνασθε, εἴπατε, ὅτι ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης δὲν θεωρεῖτε καταφανέστατα τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ἐκ τοῦ λόφου τοῦ Ἀρείου Πάγου καταρχόμενον ὡς μέγαν Ὀλυμπιονίκην, τρόπαιον αἰδίου τῆς ἰδίας θεοκινήτου γλώσσης τὸν θεοπέσιον Διονύσιον ποιησάμενον.

Τὴν ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ λοιπὸν συνάντησιν μετὰ τοῦ Ἀποστόλου

Παύλου ὁ μακάριος Διονύσιος ἀπέδωκεν, ὡς εἶδατε, οὐχὶ εἰς τυχαίαν καὶ ἄσκοπον τῆς τυφλῆς εἰμαρμένης περίπτωσιν· οὐχὶ διότι τοῦτο ἔμελλε νὰ ᾔηται ἡ ἀναισθητοῦστος ἢ μικροπρονοούστος ψυχῆς χαρακτηριστικόν· ἀλλ' εἰς τῆς θείας Προνοίας τὴν σκόπιμον καὶ λελογισμένην βουλήν. Ἐπομένως καθὼς πάσαι αἱ μεγάλαι φύσεις οὐχὶ ἡρέμα καὶ βραδέως, ἀλλ' ὀξέως καὶ σφοδρῶς κινοῦνται εἰς δράσιν· οὕτω καὶ οὗτος, ἅμα πληροφορηθεὶς περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ὑπὸ τοῦ Παύλου κηρυχθέντων, ἄνευ ἀναβολῆς ἀδιάσπαστος ἐκείνου γίνεται μαθητῆς καὶ εἰς τὴν τοῦ ζωοποιοῦ βαπτίσματος προσέρχεται κολομβήθραν. Ἐξανταίλας δ' ἐκ τῆς τοῦ ζωαρχικοῦ φωτισματος πηγῆς, ὅπως τῆς πρὸς Θεὸν ἀνατάσσειω ἐραστῆς καθίσταται. Καὶ ἐντροφῶν νυκτὸς καὶ ἡμέρας εἰς τὰς ἀποστολικὰς διδασχάς, ἄξιος τοῦ τῆς ἱεραρχίας βαθμοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου κρίνεται, πρῶτος ὑπ' αὐτοῦ τῶν Ἀθηνῶν ἐπίσκοπος προχειρίζεται καὶ τῆς ἰδίας Πατρίδος Πατὴρ ἀναγορεύεται.

Ὡ χαῖρε Κέκροπος πόλις! Ἐπρεπε σὺ πρώτη νὰ καταγλασθῆς ὑπὸ τοῦ ἰδιοῦ βλαστήματος καὶ θρέμματος· καὶ παιδεύματος. Ἐπρεπε σὺ πρώτη πρῶτον Ἱεράρχην σου νὰ λάβῃς τὸν μεταξὺ τῶν πεφημισμένων Ἀρεσπαγιτῶν σου τηλαυγῶς ἐν λόγοις καὶ ἀρεταῖς καὶ πρωτεῖοις πρωτεύοντα. Σὺ πρώτη ἔπρεπε κατὰ πάντα δίκαιον λόγον νὰ στολισθῆς μὲ τὰ τῆς τοιαύτης τιμῆς καλλιστεῖα. Σοὶ προσφωνοῦμεν τὸ χαῖρε· διότι μὲ τὸ σέμνωμα σου τοῦτο, τὸν πρῶτόν σου δηλονότι Ἱεράρχην, σεμνουμένη φαίνεται εἰς ἡμᾶς τώρα πολὺ προσφιλετέρα καὶ ὠραιοτέρα, ἢ ὅτε σε περιέβαλλεν ὄλιγ' ἐκείνη ἢ καμφορῆς, ἀλλ' οὐχὶ δυστυχῶς καὶ διαρκῆς ἀγλή σου. Οἱ παλαιοὶ σου συγγραφεῖς ἐξέμνησαν διαφοροτρόπως τὸ ὄνομά σου. Σὲ εἶπον κλεινήν· σὲ ὠνόμασαν ἰοστέφανον· σὲ ἐκάλεσαν τῆς Ἑλλάδος Ἑλλάδα· σὲ ἐκόμησαν μὲ τὸ κοσμητικώτερον τῶν ἐπιθέτων, προσαγορεύσαντές σε ὀφθαλμὸν τῆς ὄλης Ἑλλάδος· σὲ ἐστεφάνωσαν ἐν ἐνὶ λόγῳ μὲ ὅλα τὰ τερπνὰ ἄνθη τῆς μούσσης τῶν οἱ μουσολήπτει ποιηταί σου. Ὅλα, ὅλα ταῦτα ἦσαν θεβαίως λαμπραὶ εἰκόνες, ἀλλὰ εἰκόνες παραστατικαὶ οὐχὶ πλέον τῆς συγχρόνου, ἀλλὰ τῆς παρελθούσης δόξης καὶ ἰσχύος σου.

Τὰ μεγαλεῖά σου εἶχον τότε σεντρίψει εἴτε τοῦ πάνδαμάτορος χρόνου ἢ ῥύσις, εἴτε τῶν ἀπείρων ἐχθρῶν σου τὸ μῖτος καὶ ἡ πλευνεξία ἢ ἀκόρεστος, εἴτε τῶν ἰδίων σου τέκνων ἢ ἰδιοτέλεια καὶ ἡ ἀβουλία. Καὶ ὅμως χαῖρε· διότι σὺ τότε διὰ τῶν ὑξυδερκῶν ὑφθαλμῶν τοῦ πρώτου σου Ἱεράρχου, ἰδοῦσα τὰς ἀποθεν ἐτοιμαζομένας πολὺ φοβερωτέρας θυσέλλας ἐξήτησας ἐμφρόνως εἰς τὴν τοῦ Σωτῆρος πίστιν τὴν σωτηριαν σου. Χαῖρε· διότι ὡς πρώτη τοῦ Ἑλληνισμοῦ πόλις εὖειξας διὰ παράδειγματος περιφανοῦς εἰς ὅλον τὸν ἑλληνικὸν Κόσμον, ὅτι τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ ἐλπίδα ἔπρεπε τοῦ λοιποῦ νὰ ἀσφαλίσῃ εἰς τοῦ Χριστιανισμοῦ τὴν ἀσφαλεστάτην ἄγκυραν. Χαῖρε . . .

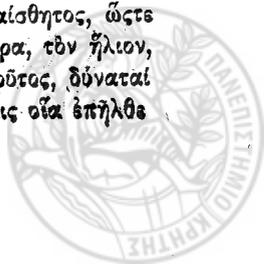
Ἐλλ' ἐδῶ βλέπω, ὅτι σπουδάζων νὰ δεῖξω ὅπως δικαιοῦνται νὰ κωχῶνται αἱ Ἀθῆναι διὰ τὸν πρῶτον αὐτῶν Ἱεράρχην, κινδυνεῶ

νά σφετερισθῶ ἀπείρων λαῶν καὶ χωρῶν τὸ αὐτὸ ἐπίσης δικαίωμα διὰ τὸν ἑαυτῶν Ἀπόστολον. Καὶ ὁμολογῶ, ὅτι ἐφάνην ἕως ἐδῶ παλὸ πενιχρὸς τοῦ μεγάλου Διονυσίου πανηγυριστῆς, περιορίσας σχεδὸν τὴν δόξαν καὶ εὐεργεσίαν αὐτοῦ ἐν μόναις ταῖς Ἀθήναις. Ὅταν, εὐσεβεῖς μου ἀκραταί, ὅταν ἄνδρες ἐκτάτου ἀρετῆς καὶ μεγαλοφυΐας καλῶνται ἐκτάκτως ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας, πρέπει νὰ συμπεραίνητε, ὅτι ἡ κλήσις αὐτῶν ἀφορᾷ εἰς μέγαν, διηνεκῆ καὶ παγκόσμιον σκοπόν. Ἦδη ἀπέδειξα, νομίζω, ὅπως ὅσον μέγας καὶ ἐκτακτος ἦν ὁ ἡμέτερος Πολιοῦχος καὶ ἐν τῇ κλήσει τῇ χριστιανικῇ καὶ ἐν τῇ ἐγκαταστάσει τῇ ἐπισκοπικῇ Ἐπομένως ἀνάγκη διὰ βραχέων νὰ δαίξω ὁμοίως καὶ ὅπως μέγας καὶ ἐκτακτος ἐδείχθη ἐν τῇ εὐαγγελικῇ αὐτοῦ ἀποστολῇ.

Τοῦ κλεινοῦ Ἀρεσπαγίτου τὰ πολλὰ καὶ παντοῖα φυσικά τε καὶ θεία χαρίσματα ἀνέδειξαν αὐτὸν παρθεῖος ἄξιον νὰ καταστῆ, ὡς ὁ ἑαυτοῦ διδάσκαλος Παῦλος, Ποιμὴν ποιμένων, Ἀρχιερεὺς ἀρχιερέων, Διδάσκαλος διδασκάλων καὶ διαιτητῆς καὶ θεσμοθέτης πύσης τῆς Οἰκουμένης καὶ οὐχὶ μόνως τῆς Ἐκκλησίας Ἀθηνῶν. Καὶ ἐν τούτῳ ἀληθῶς ἀπασπράττει αὐτοῦ ἡ μεγαλοπρεπὴς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀντιλήψις. Ἐν τούτῳ καταφαίνεται πᾶσα ἡ ὑπὲρ τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Ἐδαγγελίου ἐνέργεια. Ἐν τούτῳ ἀναλαμβάνουσι φαινωῶς αὐτοῦ οἱ ἀγῶνες. Ἐν τούτῳ ἐνοπριζέται τὸ διακαὲς τοῦ θεοῦ αὐτοῦ ζήλου, τὸ εὐκρινὲς τῆς ἀγάπης, τὸ συμπαθὲς πρὸς τοὺς πλησίον, τὸ περιφανὲς τῆς ἀνδρίας καὶ καρτερίας καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἐκεῖναι ιδιότητες, δι' ὧν περιφανῶς χαρακτηρίζεται ὁ μέγας αὐτοῦ Διδάσκαλος.

Περίεργον! Οἱ πλαιῖστατοι τῶν συγγραφέων περιγράφοντες ἡμῖν τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ, ἦν διήγνησε κηρύττων ὁ θεῖος Διονύσιος ὑπολογίζουσι τοῦτο διπλάσιον τοῦ μήκους, ὃ διήγνησεν ὁ Παῦλος. Καὶ καλῶς, νομίζω, ὑπολογίζουσι. Πλὴν τῶν ὑφ' Ἑλλήνων, Ῥωμαίων καὶ Ἰουδαίων οἰκουμένων χωρῶν ὃ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ κύκλος λέγεται, ὅτι περιελάμβανε τὸ Ἰλλυρικὸν ἅπαν, τὰς Γαλλίας ἀπάσας, τὴν Γερμανίαν ἅπασαν, μὴ ἐξαιρουμένης μηδ' αὐτῆς τῆς Ἰσπανίας. Οἱ τὴν παλαιὰν τῶν χωρῶν τούτων ἱστορίαν μελετήσαντες, αὐτοὶ δύνανται νὰ ἐννοήσωσι καλῆτερον τὰς δυσχερείας καὶ τοὺς κινδύνους τῆς ἀπασταλικῆς ταύτης τοῦ μεγάλου Διονυσίου περιουσίας. Ὅπως καὶ ὅποιοι λαοὶ ἔχουν τότε τὰς ἀπεράντους ταύτας τῆς γῆς ἐκτάσεις! Δυσκαρίθητοι ἀληθῶς κατὰ τὴν πληθύν' δυσδιάκριτοι κατὰ τὴν ὀνομασίαν· πικικλώτατοι κατὰ τὰ γένη· ἑτερόρρυθμοι κατὰ τὰ ἦθη· ἑτερόμορφοι κατὰ τὸ σχῆμα· ἀνόμοιοι κατὰ τὴν γλώσσαν· ἄσπονδοι πρὸς τοὺς ξένους· ἄνομοι πρὸς τοὺς ὁμόρους· ἄθεσμοι πρὸς τοὺς οὐκείους· ἄκριοι καὶ βάρβαροι καθ' ἑαυτούς· τοῦτο μόνον κοινὸν ἔχοντες, ὅτι πάντες ὁμοίως ἐτέλουν εἰς σκότος ἀσθεαίας βαθύτατον. Ἄν δύνασθε νὰ μοι φαντασθῆτε, ὅτι ὑπῆρξέ ποτε λαὸς τοσοῦτον νωθρὸς καὶ ἀναίσθητος, ὥστε τὸν λαμπρὸν τοῦτον καὶ εὐεργετικώτατον τῆς ἡμέρας φωστῆρα, τὸν ἥλιον, καὶ ἀνατέλλοντα ἐλοιδῶρει καὶ δύνοντα κατηράτο, οὐδὲ τοιοῦτος, δύνатаί τις νὰ εἴπῃ, ἐκ τῶν χωρῶν τούτων ἔλειπεν. Καὶ ἐν τούτοις οἷα ἐπήλθε

μεταβολή διὰ τῆς ἀποστολικῆς τοῦ μεγάλου Διονυσίου δράσεως! πάντα ταῦτα τὰ φῶλα διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ ἐρρόθυμισε νὰ βαδίζωσι κατὰ τὰς εὐαγγελικὰς τριβούς. Πάντα ἐπαιδαγωγῆσεν, ἵνα βιώσι κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν Ἀποστόλων, πανσόφως οἰκονομῶν τοῦ λόγου τὸ σιτομέτριον.

Τοῦτον τὸν ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος καὶ ἀπὸ χώρας εἰς χώραν ἀκαταπονήτως περιοδεύοντα Ἀπόστολον καὶ ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς περιοδείας καὶ ὡς ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς περιοδείας ἴδτε ἐγὼ νὰ φαντασθῶ, ὅτε εἰς ἡμᾶς νὰ παραστήσω δύναμαι ἄλλως, ἢ παραβάλλων αὐτὸν πρὸς νέφος. Ἄλλ' οὐχὶ πρὸς νέφος κοινόν· ὅτε πάλιν πρὸς ἐκεῖνο τοῦ Ἡλιοῦ τὸ μικροσκοπικὸν νέφος. τὸ ὑδροφόρον μόνον καὶ ὑφούμενον μόνον καὶ φαινόμενον “ὡς ἕχνος ἀνδρός,”⁽¹⁾ ἀλλὰ πρὸς τοιοῦτον νέφος, ὅπερ, ἐνῶ ἔχει ἐκ φύσεως τὴν ιδιότητα νὰ σκιάζῃ ὡς ἐκ τῆς πικνότητος τῶν ἐν αὐτῷ ἀναθυμιάσεων, ἢ νὰ δροσίξῃ ὡς ἐκ τῶν ὑδροφόρων ἀτμίδων, νὰ ἔχη πρὸς τοῦτοις καὶ τὴν ιδιότητα νὰ ἦναι δλόφωτον. Νὰ μεταωρίζηται ὑψηλότερον, νὰ ταπεινώται πάλιν καὶ γίνηται προσγειότερον κατὰ λόγον τρόπον τινὰ καὶ οὐχὶ ἀσκόπως. Νὰ ἀκίνητῃ κατὰ τὰς περιστάσεις· νὰ βραδυπορῇ ἐπίσης κατὰ τὰς περιστάσεις· νὰ σπεύδῃ ὀρμητικῶς, ὅτε ἡ χρεῖα τοῦτο καλεῖ, καὶ νὰ ἐξαγγέλλῃ βροντηδῶν τὸν πτερόεντα αὐτοῦ δρόμον. Ναι, εἰσαθεῖς μου ἀκροαταί, ἂν ἡ εἰκὼν ἦναι ἐπιτυχής, ὡς τοιοῦτον νέφος πρέπει νὰ φαντασθῶμεν ἐν τῇ περιοδείᾳ αὐτοῦ τὸν θεῖον Διονύσιον. Ὡς νέφος· δηλονότι δροσοφωτοκίνητον, ἵνα διὰ μιᾶς λέξεως ἐκφράξωμεν πάσας τῆς εἰκόνος τὰς ἐννοίας. Ὡς δροσοφωτοκίνητον νέφος, ὃ ἔστιν ὡς δροσοφωτοκίνητον Ἀπόστολον πρέπει τώρα νὰ θεωρήσωμεν ἐκεῖνον ὅστις ἐξορμήσας ἐξ Ἀθηνῶν, ἐξηπλώθη καὶ ἐπεξετάθη καὶ ἐδρόμισε καὶ ἐτάκισε καὶ ἐφώτισε καὶ ἐθέρμανε τόσας καὶ τόσας χώρας. Ὡς Ἀπόστολον δροσοφωτοκίνητον ἐκεῖνον, ὅστις τοὺς ἕως τότε δεινῶς κατατροχημένους ὑπὸ τῆς κρουαρᾶς ἀγριότητος, θερμῖνας διὰ τῆς θαλπτηρίου αὐτοῦ νοουθεσίας ἀνεζωπύρησε: “καὶ ἀνεζωπύρησέ τὸ πνεῦμα τοῦ „λαοῦ,”⁽²⁾ Ἐκεῖνον, ὅστις τοὺς ἐνεκα τῆς φλογώδους ζέσεως τῶν ἀκολάστῶν παθῶν καὶ ὁρμῶν κακοπραγούντας, δροσίσας ταῖς ἐπιρροαῖς τοῦ λόγου τοῦ κηρύγματος (καὶ ἦν ὡς πνεῦμα δρόσου δροσίξον),⁽³⁾ ἐνόμωτάτους καὶ ἐπιεικεστάτους ἀνέδειξε. Ἐκεῖνον, ὅστις τοὺς εἰς τὸν βοθρὸν τῆς ἀσεβείας καὶ ἀμαθείας βυθισμένους διὰ τοῦ φωσφόρου αὐτοῦ παραδείγματος περιλάμπας, θεοσεβειστάτους τε καὶ εὐμαθεστάτους κατέστησε: “καὶ κατέστησε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς,”⁽⁴⁾ Ἐκαῖνον . . .

Ἄλλ' εἶναι, φαίνεται μοι, ὥρα νὰ δώσω τέλος εἰς τὸν λόγον μου. Καὶ πράττω λοιπὸν τοῦτο κατακλιθεὶς τρόπον τινὰ αὐτοῦ θέμενος τὸ μακρίον τοῦ ἡμετέρου Πολιοχού τέλος.

(1) Γ', Βασιλ. ιη', 44.

(2) Α', Μακ. γ', 7.

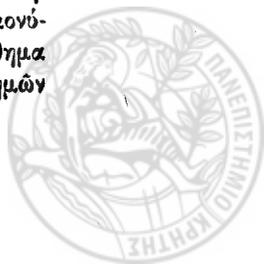
(3) Αἴν. τῶν τριῶν παιδ. 26.

(4) Γ', Βασιλ. κ', 12.

Διανύσας ὁ θεῖος Διονύσιος ἀποστολικῶς τὴν ἀποστολικὴν αὐτοῦ ἀποστολήν, ἐπισφραγίζει ἐπίσης ἀποστολικῶς καὶ τοῦ βίου τὴν τελευταίην διὰ τοῦ μαρτυρίου. Ἄλλ' ἐνφ' τούτῳ διήλθε χώρας καὶ τοσοῦτων λαῶν Ἄποστολος ἐγένετο, ὁ κληρὸς, ὡς φαίνεται, ἔλαχεν εἰς τὴν περιφανεστάτην τῆς Γαλλίας μητρόπολιν νὰ καταγλιόσῃ τὴν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν μετὰ τὴν βασιλικὴν πορφύραν, ἣν ἐξόφραναν οἱ ἀγῶνες καὶ ἔθαψαν τὰ μαρτυρικὰ αὐτοῦ αἵματα. Διότι κατὰ τῶν παλαιωτάτων συγγραφέων τὰς μαρτυρίας ἐκεῖ ἐν Παρισίαις ἐκατατομήθη ἐπὶ Τραϊανοῦ ὁ μέγας Διονύσιος, τὸ ἔθδο-μηχοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος ἄγων. Καὶ ἔχονται οὕτω στερεῶς τῆς παραδό-σεως ταύτης οἱ Παρίσιοι, ὥστε, ἐνφ' ἡ νεωτέρα κριτικῇ δυσχρηρίζεται, ὅτι διὰ τῆς λεπτεπιλέπτου αὐτῆς σμίλης ὑπονομεύσασα ἄρδην, αὐτὴν ἀνέτρε-ψεν, οὗτοι οὐδὲν ἤττον αὐτῆς ἔχονται καὶ οὐδὲ τὸ παράπαν νὰ ἀκούσωσιν ἀνέχονται, ὅτι αὐτῶν Πολιοῦχος δὲν εἶναι ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος. Καὶ μὴ τάχα δὲν εἶναι μέγιστον αὐτῶν σέμνωμα καὶ ἐγκαλλώπιμα, φωστῆρα πρώτου μεγέθους ὡς ἰδρυτὴν τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας νὰ ἐπιδεικνύωσιν; Ἡ μήπως τάχα μικρὸν εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς τοῦ νεωτέρου Κόσμου πρωτο-ούσης συντείνει νὰ ἔχη Πολιοῦχον τὸν προβιεράρχην τῆς γερμανίας τοῦ παλαιοῦ Κόσμου μητροπόλεως;

Ἄλλ' ἐδῶ, εὐσεβεῖς ἀκροαταί, ἐδῶ ὁ φυσικὸς τοῦ λόγου εἰρμὸς φέρει μίαν τόσοσιν ἀλλόκοτον πραγμάτων ἀντίθεσιν, ἥτις οὐδὲ κἂν ἀπλῶς νὰ ὑπα-δειχθῇ ἔπρεπεν ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. Ἀλλὰ δυστυχῶς αὕτη εἶναι τόσοσιν φανερά, ὅσον καὶ ἀλλόκοτος, καὶ διὰ τοῦτο ἀμφιβάλλω ἂν διαφύγῃ τὴν προσοχὴν καὶ αὐτῶν τῶν παιδαριῶν. Αἰδῶς τῷ ὄντι μετὰ καταλαμβάνει κατὰ ταύτην τὴν ὥραν διότι δὲν βλέπω ἀπέναντι τῆς ἐπαινετῆς καὶ θεο-σεβοῦς τῶν Παρισιανῶν καυχῆσεως, τῆς μὴ ἄλλως στηριζομένης, ὡς ἠκού-σατε, τοσοῦτον ἀσφαλῶς ἐπὶ τῆς στερεᾶς βάσεως τῆς ἱστορίας, δὲν βλέπω, λέγω, τί ἔχομεν νὰ ἀπολογηθῶμεν διὰ τὴν ἀσύγγνωστον ἡμῶν ἀδιαφορίαν, ἵνα μὴ εἴπω κωθρότητα, ἡμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι. Ἡμεῖς μάλιστα οἱ ἴον Ἀθηναῖοι οἱ εἰς τὰς παρισιανὰς ἀπομνησείας, καὶ αὐτὰς δὴ πᾶς καθ' αὐτὰς γελοίας καὶ εἰς τὴν ὕψιστην καὶ τὰ χρηστά ἦθη παλλάκις ἐπιβλαβαῖς, τό-σον, συγχωρήσατέ μοι νὰ εἴπω, τόσοσιν κούφως ἐνασμενίζοντες. Ἡμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι οἱ πάντας τοὺς ἱστορικοὺς τίτλους διαυγεῖς καὶ ἀναντιρρήτους ἔχοντες, ὅτι ὁ μέγας Ἀρεοπαγίτης καὶ συμπολίτης καὶ πρώτος ἡμῶν Ποιμενάρχης ἐχρημάτισε, καὶ ἐν τούτοις τοσοῦτον τοῦ πρὸς αὐτὸν καθή-κοντος μέχρι τοῦδε ὀλιγωρήσαντες, ὥστε οὕτε μικρὸν οὕτε μέγαν εἰς μνήμην αὐτοῦ ναὸν ἀνηγάραμεν. Ἡμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ τὴν ἑορτὴν αὐ-τοῦ διερχόμενοι τοσοῦτον ἀπαρτήρητον, ὅσον ἀπαρτήρητον διέρχεται πᾶς ἀπειρόκαλος καὶ ἀφιλότεχνος λαμπρὸν ἀνδριάντα, δὲ ἔχουσιν ἐρριμ-νον ἐν σκοτεινῇ που γωνίᾳ ἢ ἀβελτηρία καὶ ἢ ἀμάθεια. Ἡμεῖς οἱ Ἀθη-ναῖοι, οἱ τελῶς, ὡς φαίνεται, λησμονήσαντες, ὅτι ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύ-σιος, ὡς ἄλλος Νῶε, τὴν ὁ πρώτος δούε εἰς τοὺς Ἑλληνας τὸ σύνθημα τῆς εἰσόδου εἰς τὴν κιβωτὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ, δι' ἧς τὸ ἔθνος ἡμῶν διασώθη ἐκ τοῦ μεγάλου κατακλυσμοῦ. Ἡμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι...

Ἄλλὰ τέλος πάντων ἰδοὺ χάριτι θεῆα σήμερον καταρτοῦνται πάντα τῆς ἀσυγγνώστου ταύτης ἀγνοίας καὶ ὀλιγωρίας τὰ αἴτια. Σήμερον ἀποδίδονται ἐπιστημότερον καὶ ἐκφραστικώτερον εἰς τὸν ἅγιον Διονύσιον ἐν αὐτῇ τῇ πατρῷδι καὶ ἐπισκοπῇ αὐτοῦ τὰ ὀφειλόμενα τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ εὐλαβείας δείγματα. Σήμερον ἡ τῶν Ἀθηναίων Ἐκκλησία βλέπει τηλαυγῶς ἀπαστρέπτοντα τὸν πρῶτον καὶ μέγιστον αὐτῆς ἐν ἱεράρχαις φωστῆρα. Σήμερον πάντες οἱ ἐν τῇ Μητροπόλει ταύτῃ τοῦ ἁγίου Διονυσίου διαδόχοι, οἱ Πούπλιοι καὶ οἱ Κοδράτοι, ἄνδρες ἀποστολικοὶ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ Ἀπολογηταὶ μεγαλόφωνοι· οἱ Πίττοι καὶ Ἰωάνναι καὶ Ἀθανάσιοι, ἐν θεοφόροις Πατράσι γενναῖοι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως πρόμαχοι· οἱ Λεωνίδαὶ καὶ οἱ Ἀνθίμοι, ἐν ἁγίοις θεοδόξαστοι· οἱ Νικῆται, οἱ Σάββαί, οἱ Μιχαὴλ καὶ οἱ Θεοδῆγιοι, ἱεράρχαι περιφανεστάτοι· οἱ Νικίλαοι, πάλιν οἱ Μιχαὴλ καὶ πάλιν οἱ Ἀνθίμοι καὶ Μελέτιοι, Ποιμένες χριστομίμητοι καὶ Συγγραφεῖς μεγαλάνωμοι· πάντες οὗτοι, λέγω, καὶ τόσοι καὶ τόσοι ἄλλοι, οὐδὲ διὰ συντομίαν παρασιωπῶ, συνευφραίνονται σήμερον, τὸν Πρόεδρον αὐτῶν βλέποντες εὐλαδῶς ὑπὸ τῆς ἰδίας εὐγνώμονος Ποίμνης ἀνευφημούμενον. Σήμερον διὰ τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ, ὃν ἡ πρόθυμος τῶν εὐσεβῶν συνδρομῆ ἐν βραχυτάτῳ ἀνήγειρε χρόνῳ ἀναξωपुरοῦται τῆς πόλεως ταύτης ἐπὶ πρὸς τὸν Πολιοῦχον αὐτῆς καθῆκον. Ἀπὸ τῆς σήμερον τέλος ἡ ἐτήσιος τοῦ μεγάλου Διονυσίου ἑορτὴ γίνεται τῶν Ἀθηναίων καινὴ καὶ πάνδημος πανήγυρις.

Ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, φαλλόμενον εἰς ἤχ. α', κατὰ τὸ "Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας,,".

Τῆς σαγήνης τοῦ Παύλου τὸ πανεύφημον θῆραμα, τῆς τοῦ Πνεύματος αἴγλης τὸ χρυσαυγὲς φωταγώγημα. Θεολογίας τὸν λαμπρὸν ὑψηλῆτορα, δι' οὗ τῶν ἄνω ἡ γνώσις τοῖς γηροῖς προτανεύεται· Διονύσιον τὸν μέγαν, τὸν ἐν Ἀρείῳ Πάτῳ πρῶτον τὸν ἔντω· Θεὸν εὐεβήσαντα, τῶν Ἀθηναίων ὁ δῆμος πᾶς φυλαδόν, δεῦτε σὺν πόθῳ ἀνευφημήσωμεν αὐτὸν γὰρ Πολιοῦχον ὁμοῦ πλουτοῦμεν καὶ Πρόμαχον.

